NATIONAL LIBRARY OF CANADA
Collection Development Branch
395 Wellington Str. Order sect.
Ottawa, Ont.
K1A ON4

National Library
Bibliothèque Nationale
OCT 18 1977
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

„Meie Elu" toimetus ja talitus Eesti Majas, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6, Canada ◉ Tel. 466-0951
Tellimiste ja kuulutuste vastuvõtmine igal tööp., kl. 9 h.-5 p.l., esmasp. ja neljap. kl. 9 h.-8 õ. Laup. kl. 9 h.-1 p.l.

Tellimishinnad Kanadas: 1. a. $22.00, 6 k. $12.00, 3 k. $8.00. USA-sse: 1 a. $23, 6 k. 12.50, 3 k. $8.50. Ülemeremaadesse: 1 a. $26.00, 6 k. $14.50, 3 k. $9.00.

Kiri- ja lennuposti lisa: Kanadas ja USA-s: 1 a. $11.50, 6 k. $5.75. Ülemeremaadesse: 1 a. $23.50, 6 k. $11.75. Üksiknumber 40¢.

Kuulutushinnad: 1 toll ühel veerul: esiküljel $3.75, tekstis $3.50, kuulutuste küljel $3.25.

Meie Elu

EESTLASTE AJALEHT PAGULUSES

Second Class Mail Registration No. 1354.

„OUR LIFE" — „MEIE ELU" — Estonian Weekly. Published by Estonian Publishing Co. Toronto Ltd., Estonian House, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. Canada. M4K 2R6 ◉ Tel. 466-0951

— ★ —

Toimetajad: H. Rebane ja S. Veidenbaum.

Toimetaja New Yorgis B. Parming 473 Luhmann Dr., New Milford, N.J., USA. Tel. (201) 262-0773

— ★ —

„MEIE ELU" väljaandjaks on Eesti Kirjastus Kanadas.

Asut. A. Weileri algatusel 1950.

Nr. 39 (1442) 1977 — REEDEL, 30. SEPTEMBRIL — FRIDAY, SEPTEMBER 30 — XXVIII aastakäik

EESTI MAJAS ALGAS KOOLITÖÖ

Pärast suvist vaikust oli Eesti Maja esmaspäeval jälle täis särasilmalisi ja eluröömsaid noori, kes alustasid õpinguid eesti koolis. Peale terekätt-andist ja uudistamist kogunes koolinoorus koos vanematega suurde saali avaaktusele.

Avapalvuse pidas pastor Andres Taul. Omas kõnes ta rääkis loodusest, mis kõneleb Jumalast, teda kiites kõneldes tarkuse juttu. Päev ja öögi kõnelevad sisukat juttu. Noored tulevad eesti kooli õppima samuti tarkuse juttu, oma eesti keelt, mis käib üle ilma nagu looduse kõne Jumalast. Kui eesti noored ei oska kõnelda eesti keelt, siis teised eestlased seda ei kuule.

Lakewoodi noortelaagris oli eesti noori igast ilmakaarest. Kui eesti noored Rootsist oleksid rääkinud rootsi keelt, noored Saksamaalt saksa keelt, Inglismaa eestlased inglise keelt, siis meie keel ei oleks kostnud üle ilma. Aga meie noored rääkisid ühist emakeelt. Nii kostis meie ema keel üle ilma. Meie noored ei ole eraldatud teistest eesti noortest, kui meil on ühine eesti keel, mis on SEE midagi, mida kõigil ei ole, kuid siiski käib üle ilmamaa.

Pastori soov noortele oli, et noored omandaksid emakeelset tarkust, oleksid iseteadlikud eesti noored, kelle käes on kindlalt suur varandus — eesti keele. Täitku noored oma kohustusi truult, olgu noored eesti rahva valgus, vanemate ja sõprade südamete soojendajad, ja päikene Toronto eesti ühiskonnas! Kestku sõprus eesti noorte keskel, ja pidagem südames Jumalat!

Koolikomitee esimees Hans Lupp tervitas kooliperet ja eriti neid, kes tänavu esimest aastat alustavad eesti koolis õpingut, sooviga: Olgu tänavune uus õppeaasta eriti edurikas!

Koolikomitee esimees andis põgusa ülevaate eeloleva kooliaasta üritustest, rõhutades, et läheme vastu oma E. V. 60. a. juubelile. Ta seletas Noorte Aasta mõtet, mil soovitakse eriti esile tuua meie noori,

sest noorte käes on see võti, millega avatakse uuesti Eesti Vabariik.

Aprillikuus korraldatakse suurem koolipidu, kuhu tulevad eesti koolinoored üle Ontario. Koolide kevadpäevad toimuvad tänavu Guelfi ül kooli juures.

Suvel, kui muu koolipere oli puhkusel, töötas endiselt Koolikomitee. Oli koosolekuid koolitöö korraldamisest ja kooli majandamise üle. Koolile toetuse hankimiseks anti avaldused federaalvalitsusele, provintsivalitsusele ja linnavalitsusele. Õppemaks jääb endiseks.

Eelteatena mainis Hans Lupp eesti keele kursusi. Kursused toimuvad eesti keele mittevaldajatele, eelmiste aastate eeskujul, mille juhatajaks on Endla Kõmi. Täiendavad kursused emakeele valdajatele, mis toimuvad Eesti Majas, mõnel nädalapäeval ja laupäeval — juhatajaks Ludvig Luide. Täpsemad informatsioonid kursuste üle ilmuvad eesti ajalehtedes.

Koolijuhataja Henn Ründva sütitavas tervituskõnes manas kuulajaile pildi vanemate rõõmupisaraist, kui nad näevad suurtes hulkades

(Järg. lk. 3)

Toronto Eesti Täienduskooli I-a ja I-b klassi õpilased ja õpetajad esimesel koolipäeval. Istuvad, vasakult: Monika Roose, Kai Rannik, I-b klassi juhataja Anne Saks, I-a klassi juhataja Ludvig Luide, Liisa Pilvet, Viktor Härm, Markus Tamm. Seisavad: Alan Petersoo, Mikey Saarna, Toivo Träss, Ivar Soever, Taivo Ivard, Heikki Altosaar, Toomas Olvet.
Foto — O. Haamer

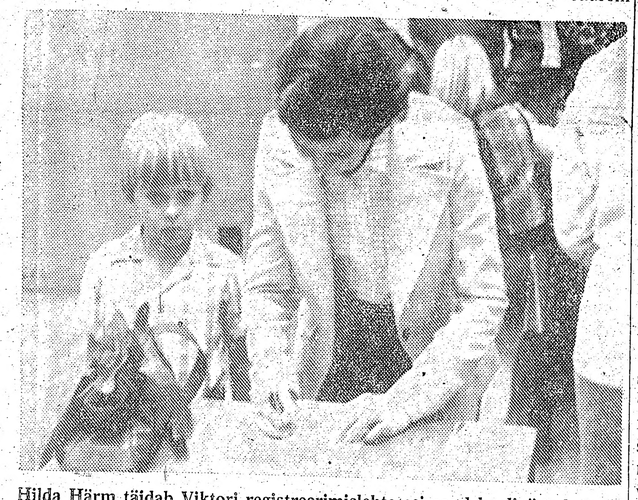

Hilda Härm täidab Viktori registreerimislehte esimesel koolipäeval.
Foto — O. Haamer

J. Carter LRO täiskogus

Liitunud rahvaste organisatsiooni täiskogu algas hiljuti oma sügisest istungjärku, kus helevust tekitavaks sündmuseks oli Hanoi kommunistide esindaja oma kohale juhtimine. LRO-s kaitsevad USA huvisid välisminister C. Vance ja USA LRO negrist saadik A. Young. President J. Carter esineb kõnega LRO-is 4-dal oktoobril. Arvatakse, et J. Carter puudutab seal Lähis-Ida rahu küsimusi, SALT relvastuse piiramise kõnelused algavad Washingtonis 22—23 septembrini, mida ka puudutatakse. Karas on veel Lõuna-Aafrika, Küprose probleemid, kuid ei ole midagi enam USA suurtes ajakirjades kuulda Belgradis 4. oktoobril algavast inimõiguste kampaaniast N. Liidu rahvastele.

TUHANDED BALTI DEMONSTRATSIOONIL WASHINGTONIS

WASHINGTON, D.C. („Meie Elu" kaastööliselt) — Algselt Balti noorte üritusena kavandatud protestidemonstratsioon kasvas läinud laupäeval Washingtonis üldiseks Balti rahvaste suur-rally'ks. Lincoln Memorial väljaku juurde oli kogunenud tuhandeid demonstrante, neist kõige enam leedulasi isegi Läänerannikult ja Kanadast. Eestlasi oli pooletuhande ümber paljude lippude ja loosungitega, osa kandes rahvarõivaid.

Külaliskõnelejateks olid neli senaatorit üks Esindajatekoja liige ja kaks N. Venest pääsenud dissidenti — kirjanik Andrei Amalrik ja Pavel Litvinov, omaaegse N. Vene välisministri poeg. Kõnelejate hulgas oli ka USA välisministeeriumi inimõiguste ala koordinaatori abi M. Schneider. Sõnavõtjad toetasid vabadusnõuet okupeeritud Balti riikides ja senaator Rob. Dole, kes sai kõige tugevama aplausi, kinnitas, et ta isiklikult USA delegatsiooni liikmena võtab Belgradis üles Balti küsimuse.

Neljas juhtivast Balti vaimulikust oli rally algusel kohal õpetaja R. Troost. Demonstratsiooni lõpus esinesid leedu rahvatantsijad ja läti rahvalaulik.

Pärast seda umbes 300 balti noort liikusid losungite ja hüüetega N. Liidu saatkonna poole.

Politsei sulges neile edasiliikumise Thomas Cirkle juures, millest meeleavaldajad murdsid läbi ja liikusid edasi. Politseil õnnestus neid peatada üks blokk N. Liidu saatkonnast 16 ja „M" tänavate nurgal. Seal noorel põletasid demonstratiivselt N. Liidu punase lipu — milline pilt avaldati järgmisel päeval USA pressis.

Rally läks propagandaliselt hästi korda, kuna sellest ilmus rohkesti reportaashi ja pilte ajakirjanduses, ülevaateid TV- ja raadiojaamade kaudu.

Ohtupoolikul oli balti noorte koosviibimine, kus kahjuks ruum jäi kitsaks.

Eestlasi tuli demonstreerima kahe eribussiga — üks neist Connecticut'ist ja üks New Yorgist. Leedulasi saabus peale erasõidukite paarikümne bussiga. Leedu Patriootide Unioni Torontost levitas tabavalt koostatud päevakohaseid ingliskeelseid lendlehti.

Koolera levib Aasias

Viimasel ajal on koolera levinud Aasias mitmel maal, kuid eriti Bangladeshis, kus registreeriti juba üle 500-ja koolera juhtumit. Kuid koolera on levinud ka taudi mõõtmetes paljudes Lähis-Ida maades, kui ka Euroopas.

KONTSERT * BÜROO
NAAN PÕLD — tenor
STELLA KERSON — klaver
MAIE LANDRA — tushijoonised
Kolmapäeval, 5. oktoobril kell 7.30 õ.
First Unitarian Church, 175 St. Clair Ave. West

OKTOOBER 77
Peeter Sepp — joonised
Northern District Library, 40 Orchardview Blvd.
(Eglinton—Yonge)

Alar Kivilo Productions
REEDEL 30. SEPTEMBRIL *
7.00 ◉ 8.30 ◉ 9.30
252 BLOOR ST. WEST
dokumentaalfilm
RUBERG
lühifilmid
AUR ◉ GODTHÅB
piletid eelmüügil esmaspäeva õhtuti eesti majas
444-4811
MONTREALIS 7. OKT. 8.00
6870 TERREBONNE AVE.
filmid on ingliskeelsed - tooge kaasa muulasteat sõbred
* EESTI KUNSTIDE KESKUSE VAHENDUSEL

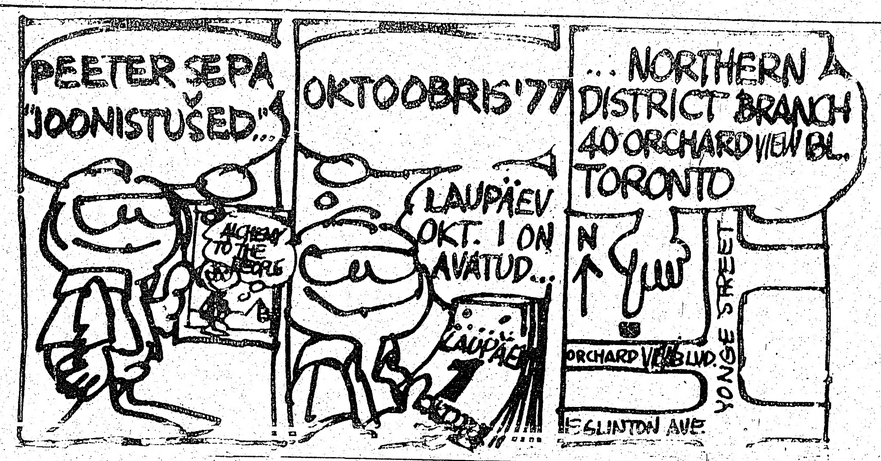

VÕRULASTE KOKKUTULEK
Toronto Eesti Majas
laupäeval, 15. oktoobril 1977 kell 7 õhtul
EESKAVA ★ TANTS ★ EINELAUD ★ BAAR
Pääsmed $5.00, isikult. Laudade kinnipanemist ja pääsmete müüki korraldavad O. Haamer, tel. 282-8786 või V. Piigli, tel. 766-2255.
KÕIK TERETULNUD.

TORONTO EESTI NAISSELTS
avab oma talvise hooaja naisteajakirja „Triinu"
25 aasta juubeliga
6. oktoobril 1977 kell 7 õ.
Peetri kiriku suures saalis.

T.E.K.K.K. Baptisti kiriku sõprusruum, 883 Broadview Ave.
Esmaspäeval, 3. okt. kell 7.30 õ.
VANCOUVERI VAIMULIKU KONVERENTSI VALGUSPILDID
P. Kaups ja I. Lillevars.
KÕIK ON LAHKELT KUTSUTUD.

22. okt. kl. 19.00
Prince Hotelli ruumides
(York-Mills Rd.)
TORONTO EESTI MEESKOORI
AASTAPÄEVA BALL
Esinevad: ASTA ja HEINZ RIIVALD, R. POHLAK ja T.E.M.
Pääsmed koos õhtusöögi ja veiniga $22.50 isikult, saadaval koori liikmetelt.
Informatsioon ja laudade ettetellimine tel. 282-8786 või 221-7754 (pärast kl. 18.30)

LÄHIS-IDA KEERDSÕLM

Teise Maailmasõja aegsete ja järgsete poliitiliste konfliktide iseloomustuseks on jäänud nende vormiline permanentsus, kuna konfliktide tulemusi pole suudetud legaliseerida ühes või teises suunas rahukonverentside näol. Muu hulgas ei tule põhjuseid selleks otsida ainult poliitiliste probleemide lahendamatuses, vaid ka poliitiliselt vastuoluliste suurjõudude polariseerumises ja alatises sekkumises teiste maade poliitilistesse vastoludesse.

Ühe sellise lahendamata konfliktina seisab Lähis-Idas Iisraeli ja araabia maade omavaheline võitlus, mis lähemas minevikus on kulmineerinud kahe verise sõja näol. Ühelipoolt on olukorda põhjustanud asjaolu, et araabia maad pole tahtelised olnud tunnustama Iisraeli olemasolu. Teiseltpoolt on olukorda raskendanud Iisraeli tahte puudus lahendamast Palestiina põgenike küsimust viimaste poolt taotleva territoriaalse ja poliitilise iseseisvuse näol.

Iisraeli olemasolu iseseisva riigina keset araabia maid ei saa võtta teisiti, kui olemasolevat fakti ja sellest olenevalt tuleb ka Iisraeli piiride kaitsevajadus ümbritsevate vaenulike rahvaste vastu. Palestiina põgenike paigutamise küsimuses on aga araabia maad olnud sama vastutulematud kui Iisraelgi hoides Palestiina küsimust meelega lahendamata tagavaraks alatise tüliõunana Iisraeli vastu.

Araablastele kahjuks ja Iisraelile kasuks on asjaolu, et möödunud võitlustes suutis Iisrael oma territooriume tunduvalt laiendada ja on nüüd asunud juurdevõidetud alasid omapoolselt asustama, mis näitab, et tal puuduvad kavatsused loobuda juurdevõidetud maadest, mis ongi takistuseks rivaliseerivate maade konverentsilaua taha toomisel.

Nüüd on vahendaja osa võtnud endale USA president J. Carter, kes tahab vaenulikud pooled tuua ühise laua taha rahuläbirääkimisteks Genfis. Carteri nõudeks on, et konverentsist võtavad osa ka palestiinlaste esindajad. Seejuures ei ole Carter väljendanud milliselt ta tahab lahendada Palestiina olukorra. Ilma selle lahenduseta jääb küsitavaks, kas asjaosalistel on üldse mõtet kokku tulla rahuläbirääkimisteks, kus ükski pool ei suvatse üheski küsimuses kokkulepet saavutada.

Mida täpselt antud küsimuses taotleb Carteri administratsioon, selgub USA administratsiooni memorandumist Iisraelile, mis ütleb: „Palestiinlased peavad osa võtma rahukonverentsi toiminguist Genfis selleks, et lahendada Palestiina küsimust. Kõik osavõtjad peavad alluma Ühendatud Rahvaste Organisatsiooni otsustele 242 ja 338, millistes nõutakse kindlustatud piire kõikidele Lähis-Ida maadele."

Iisraeli silmapilgu seisukoht peegeldub välisminister Moshe Dayan'i sõnavõtust juutide liideritele Brüsselis enne lahkumist USA-sse: „Palestiina küsimuses on Iisraelile vähem ohtlik vastu seista Palestiinale praegu isegi sõja riisikoga, kui nõustuda sellise naabriga ja riskida sõjaga tulevikus, mil vaenulikud rahvusgrupid resideerivad ametlikult iseseisval maal vahenditus naabruses". Samal ajal on Iisraeli plaanis võimaldada n.n. Läänekõrgendiku (West Bank) palestiinlastele piiratud autonoomia, mille kohaselt palestiinlased administreeruvad oma sisemisi asju, kuid Iisraelil jääb õigus oma kaitsevägede hoidmiseks kõnealletevas piirkonnas ja esindaks maad rahvusvaheliselt.

Genfi rahukonverentsi oodatavaid otsuseid muudab veelgi raskemaks asjaolu, et ka araabia maad omavahel ei oma ühist keelt erihuvide tõttu. Vaatamata sellele ja võib olla just sellest tingituna on Iisrael omaltpoolt nõus sõlmima rahulepinguid iga araabia maaga eraldi, mis oleks küll pikaajaline protsess, kuid igasuguse loogika kohaselt ainuõige.

On vähe lootusi Ühendatud Rahvaste Organisatsiooni otsuste rakendamiseks senisel kujul, sest „igale maale kindlustatud piirid" ongi poleemika peamiseks põhjuseks, sest ka Iisrael ootab kindlustatud piire oma tuleviku eksistentsi säilitamiseks. Kui president Carter tahab rahukonverentsi ja selle tulemused tõeliselt saavutada, siis jääb temale ainuvalikuks läbi viia kaks konkreetset küsimust: Esiteks saavutada kõigi araabia maade tunnustus Iisraelile kui riigile koos kaitsetavate territoriaalsete piiridega ja teiseks leida tuleviku Palestiinale asundusala, mis ei kujuneks alatiseks tüliõunaks Iisraeliga. Ilma selleta jääks Lähis-Ida alatiseks konfliktide koldeks, mis ähvardab ka muud maailma.

V.

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
Suite 402
725 Don Mills Rd.
Don Mills, Ontario
483-6308
429-4944

AKTUAALSEL TEEMAL

N. LIIT ON KAOTANUD LAHINGU JOODIKUTE VASTU

N. Liidus vaigitakse kõigest sellest, mis võiks kuidagi tumestada elu „paradiisis". Ometi on Venemaal üks suur pahe, mis kuulub vene elustiili juurde ja millest vene kommunistid ei ole võimelised vaikima, see on massiline joomine ja suure alkoholitarvitamisega seotud kuriteod, pahed ja majanduslikud kahjud. Purjuspeaga toimunud liiklus- ja tööõnnetused ei suurene mitte üksi Venemaal, vaid need on levinud ka ääremaadel, nagu Balti riikides ja N. Eestis. N. Liidus kuiudati alkoholile 1972. a. üle 25-e miljardi dollari ja kulutused alkoholile näitavad tõusu. Kui joomisest tohib N. Liidus kirjutada ja rääkida, siis ei tohi ometi kõnelda massilise joomise põhjustest. N. Liidu kommunistlik võgivaldne orjasüsteem on röövinud inimeselt kõik inimvabadused ja on muutnud ta oma lootuseta ja väljavaateta vangiks. Selles trööstitus ja hallis rühkimises on jäänud veel vaid üks võimalus oma rohked elumured uputada alkoholiuimasse.

Kuigi kodumaakülastamine on muutunud peagu massiliseks, ei kuule meie nende inimeste suust kuigi palju N. Liidu elu varjukülgedest. Kommunistlik kord ja hirm KGB kättemaksu eest on sulgenud inimeste suud. Kuid meie teame, et elu muutub iga aastaga raskemaks ja kord palju rangemaks. Inglismaa ja võõraste kaudu vabasse maailma saadetud E. Udami KGB poolt kimbutamise lugu, kus E. Udamile pakuti koguni poole miljoni dollari väärtuses Vene rublasid selleks, et ta asutaks provokatiivse venevastase organisatsiooni, et eesti rahvuslasi KGB lõksu meelitada ja neid siis saata Siberi orjalaagrisse ja hullumajja, näitab meile kujukalt kui keeruliseks ja raskeks on eesti rahvuslase elu N. Eestis tehtud.

Psühhiaatrite ülemaailmsel konverentsil Honolulus valgustati paljude dokumentide ja tunnistajate seletustega vene hullumajadesse saadetud poliitiliste vangide kannatusi. Sinna on ka rohkesti eestlasi saadetud ja ka Tartus eestlastega koos vangistatud vene naisluuletaja Natalia Gorbanevskaja.

Ometi on N. Liidus üks pahe, millest vene kommunistid ei ole võimelised vaikima ja see on alkoholi oht. Joomatõbi on arenenud nii ulatuslikuks, et see nagu ei ole mitte enam üks osa N. Liidu elust, vaid kuulub paratamata pahena kommunistliku korra elustiili juurde. Aastal 1972 kulutasid venelased alkoholile üle 25-e miljardi dollari ja kulutused vodkale on iga aastaga suurenenud. Joomine ja purjuspeaga laaberdamine avalikus kohas on tavaliseks nähtuseks. Restoraanides toimuvatel kakelustel tarvitatakse löögirelvana vodkapudeleid. Õhtutel on tänavatel rohkesti joobnud jalakäijaid, kuid neid võib kohata isegi sageli varajastel hommikutuntidel.

Autojuhid peavad sellega arvestama, et autoteele igal ajal mõni purjus inimene ilmub. Kuid joobnud olekus autojuhtimine on N. Liidus tavaliseks nähtuseks. Siberis seisavad külmal ajal restoraanide ees politseiautod, kelle ülesandeks on joobnute äraviimine, kes joobnud olekus võiks koduteel surnuks külmuda.

Kuigi joomine N. Liidus iga aastaga suureneb, ei ole lubatud selle kohta avaldada aryulisi andmedi. Howardi ülikooli Venemaa probleemide uurimise instituut märgib, et kolmeljandikku kogu kuritegevusest N. Liidus sooritatakse alkoholi mõju all. Joomine on levinud ka noorte hulgas ja see suurendab noorte kuritegevust. Vene perekonnas on alaliseks nähtuseks, et vene mees purjus peaga peksab oma naist ning pooled abielulahutused toimuvad sellepärast. Enamik liiklus ja tööõnnetusi on põhjustatud joobnud olekust. Vene leht „Trud" kirjutab naljatconil, et venelane armastab juua nagu kala, kuid ta ei ole võimeline joobnud olekus kalamoodi ujuma ja selle tõttu uppub igal aastal inimesi, kes purjus peaga lähevad suplema.

Tööstuste ja ettevõtete juhid kaebavad, et igal esmapäeva hommikul ilmub 30 kuni 40% töölistest joobnud olekus töö juurde ja tuleb näha palju vaeva ja valvata, et nad ei jää masinate vahele. Joomine põhjustab vähemalt 10% tööproduktiivsuse tagasiminekut. Koguni 13.000 vene arsti ja 55.000 nende assistenti tegelevad joodikute ravimisega. N. Liidu kohus mõistab joomatõbiseid ravile ja parandusmajadesse. Kuid raskematel juhtudel ka töölaagritesse.

Valitsus tõstab kogu aeg vodka hinda ja alkohoolsed joogid on N. Liidus suhteliselt kallid, kuid see ei vähenda palju joomist, sest vodkat on alati ja igaltpoolt võimalik osta. Muid kaupu ei ole aga tihti üldse saadaval. Valitsus ei või ka joomist pidurdada, sest vodkast saab kommunistlik riik mitmeti suurt kasu. 80% alkoholile kulutatud rahast lackub maksudena riigi kassasse ja sellest saab N. Liit koguni 10% oma tuludest. Kuid vodka kergendab võimudel järelvalvet rahvuslaste ja dissidentide üle. Venelane on purjuspeaga eriti avameelne ja avaldab ka oma suuremad saladused oma naissulauakaaslasele. Kelnerid ja ettekandjad restoraanides on saanud erilise KGB väljaõppe.

– Kui joomisest tohib rääkida ja kirjutada, siis ei tohi kõnelda massilise joomise põhjustest. Kommunistlik kord Venemaal on muutnud inimesed ja nende elu troostituks hädiks ja väljavaatetuks. Inimeselt on röövitud kõik inimõigused ja ta on kommunistliku korra ori ja vang. Talle on selles lootusetus olukorras jäänud üle vaid üks võimalus oma rohked elumured ja kannatused matta vodka uimastusse. N. Liit on kaotanud lahingu joomise vastu.

AJK

MÕELDES KODU-EESTILE – PALVES, USTAVUSES, LOOTUSES

Meie vaenlased arvasid, et need eestlased, kes 1944. a. sügisel lahkusid kodumaa pinnalt, lähevad varsti kaotsi Eesti rahvale. Kommunistid oleksid seda muidugi tahtnud, sest vabadusse pääsenud eestlased olid näinud, mida tähendas kommunistlik okupatsioon oma vangistamiste ja küüditamiste ja Eesti rahva elu sügavamate avalduste takistamiste või hävitamistega.

Meie vaenlaste soov ei ole aastakümnete möödumise järele täide läinud. Vabas maailmas elavate eestlaste enamik on jäänud kristliku ja demokraatliku maailmavaatega eestlasteks. Ainult üsna väike osa on katkestanud sidemed oma eesti elu avaldustega ja jäänud eemale ja võõraks meie rahvuslikele organisatsioonidele ja me eesti kogudustele.

Meie ei ole suurte ajaloosündmuste ja tormide keskel olnud nagu agadnad, mida tuul laiali kannab. Kõikides eestlaste keskustes üle kogu maailma töötavad eesti kogudused ja organisatsioonid, et hoida alles ja anda lastele ja noortele edasi Eesti rahva sügavamaid väärtusi.

Kodumaalt lahkumise tõsine mälestuspäev asetab meid kõigepealt Jumala ette, kelle armust me elame. Samaaegselt asetatakse meid nende ülesannete ette, mida me kodupinnalt lahkudes endaga kaasa võtsime. ...Me tähistame oma südames, kodudes, kirikutes ja rahvuslikel kokkutulekutel päeva, mis meid kutsub palvele, ustavusele ja ka lootusele, et meie töö ja võitlus Jumala ja vabaduse nimel ei ole asjata.

Pikk võõrsil viibimise aeg harvendab meie ridasid. Need, kes kord ehitasid noort Eesti Vabariiki, hakkavad lahkuma. Seda olulisem on keskpõlve ja noorpõlve panus nii rahvuslikul kui ka usulisel alal.

Selleks andku Jumal meile jõudu, visadust, ustavust ja õnnistust Kristuse läbi.

ALEKSANDER HINNO
praost

OSKAR PUHM
praost

RUDOLF KIVIRANNA
praost

OLUKORRAD USA-s MUUTUVAD HALVEMAKS

Shokk, mis tabas kogu USA-d seoses elektrivoolu katkemisega New Yorgis ja sellele järgnenud rüüstamistega, põletamistega jne., ei paista olevat Ameerikat parandanud. Ei ole olnud kuulda ühiskondlike j.t. reformide ettepanekuid ning üldiselt paistab, et juhtumit käsitatakse „lokaalsena" — on N. Yorgi asi ja leidku ise lahendus! Kuid fakt on see, et kui juhtub elektrivoolu katkemisi ükskõik kus mujal, kordub sama nähe.

Otseselt või kaudselt seostub küsimusse hiigelsammudega paljunev must rass, mis New Yorgi juhtumist sai juurde uut julgust. Karistada said vist väga vähesed, kui seda üldse nimetamisväärselt toimus. Küll ruttas aga ajakirjandus huligaanesissemurdjaid intervjueerima ning levitama pisarmärga informatsiooni juhtumist kui „Jumala märguandest" neile, s.o. mustadele, kelle hulgas on tohutul hulgal töötuid. Sellele järgnes järjekordne mustade invasioon valitsusasutiste kantseleidesse ja sellega otseselt seostuv tohuvabohu asjaajamises, kõnelema teosammudest. N.n. „busetamine", s.t. keskiinna neegrilaste vedamine üleallite kollaste omnibustega äärelinnade valgetesse koolidesse jätkub ja hoolimata teravatest protestidest ning isegi lahinguist aina suurenebkuid sellega seoses langeb silmnähtava kiirusega hariduslik tase. Kogu haridus- või koolisüsteemi ei ole veel suudetud logisevailt savijalgadelt kindlamale alusele nihutada. Alles selkevadel tõid ajalehed teate Fort Lauderdale'ist Floridast, kus viisaka väljanägemisega valge tüdruku vanemad teatasid koolivalitsuse kohtusse andmisest, kuna see kena ja igati normaalsena paistev tüdruku lasti lõpetada keskkool, ilma et ta olnuks võimeline lugema ajalehtedest pealkirju või liitma 5 ja 7. Nüüd selgus ühes teises idaranniku keskuses asutus, kuhu võetakse ametisse (algpalgaga 8.000 dollarit!) ainult neid, kes on olnud vähemalt 18 kuud töötud, seega praktiliselt ainult elupõliselt töötuid neegreid. Samas selgus ka, et sinna on ilmunud kohta soovima ülikooli diplomiga must, kes ei olnud võimeline täitma sooviavaldus-vormi! Need tüüpjuhtumid ei ole ainukesed ega arvult vähesed. Kuid kuna samal ajal tv-jaamad on asunud ikka suurema järjekindlusega näitama politsei- ja muid filme, kus leitnandid-kaptenid on neegrid, „kandja varvamehed" haritud ja noored valged, siis süvendab selline vastutustundetus neegreis veendumust, et nad on tõeliselt ülemklassi geeniused.

Ühelt poolt jätkuv ja hoogu juurde võttev mustade vedamine valgete koolidesse, teiselt poolt sel suvel mitmes osariigis selgunud fakt, et keskkooli lõpetamisel seni üldse ei olnud hariduslikku standarti (!), on tingitud õpilaste arvu tunduva vähenemise avalikes algkoolides ning suurenemise era- ja kirikukoolides. Koolimaksude kõrgus seal suurendab aga elukallidust.

Jätkuv elukalliduse tõus mitmesuguste lisakuludega ja hindade pideva kerkimisega seoses on toonud kaasa silmnähtavaid raskusi äritegevuses ja sundinud isegi suuri ja vanu toiduaineteärisid (näit. A&P) siin-seal uksi sulgema. Rahakotist ei saa võtta välja rohkem kui seal leidub! President Carteri populaarsus on suuresti langenud. Seda näitab ka „News-week'i" viimane küsitlus. Oma kandideerimispropagandas kõneles ta suure hooga vaesemate kihtide eest hoolitsemisest, et tõsta nende kui enamuse kaudu üldist rahvamajanduse taset, eriti äritegevuses. Tegelikkuses ei ole toimunud ei mingeid tulumaksude tagasimaksusid, ei minimaalpalkade tõstmist ega muud. Seega on rahva enamuse ostujõus toimunud hindade pidevast tõusust sõltuvalt tunduv langus ja sellest tulenev äride pankrotistumine. Teiselt poolt jätkuvad kogu majandust halvavad ja omakorda hindasid tõstvad streigid kasvava hooga, ning lisaks kuuleme 3—8.000 dollarilistelst palgatõstmistest riigiteenistujatele ja kõrgematele ametnikele. See on raha niigi kõrgepalgalistele, mis ei lähe otsekäibele väike- ega keskkaubanduses, vaid suundub palga kasutamata ülejäägina pankadesse. Selline majanduspoliitika ei kasvata rahva poolehoidu valitsusele, suurendab puudust ja töötute arvu ning on juba praegu ühe osa elanikkonna arvates saanud Carterile saatuslikuks järgmistel valimistel.

-sp.

KAS APELLEERITE ESMAKORDSELT SOTSIAALKINDLUSTUSE NUMBRILE?

KUI TEIE OLETE KAOTANUD OMA KAARDI VÕI VAJATE KARTOTEEGIS OMA DETAILIDE MUUTMIST, SIIS ÄRGE ARVESTAGE SEDA KUIDAS KEEGI TEGI SEDA MÖÖDUNUD AASTAL.

MUUDATUSED ON TOIMUNUD KAHEL ALAL.

Kus tuleb teil apelleerida sotsiaalkindlustuse numbrile ja mida teie vajate apelleerimiseks. Kus? Oma kohalikus UIC büroos. Mida teie vajate? Tõendeid oma isiku kindlaks tegemiseks. Kui teie olete siin sündinud Kanada kodanik, siis vajate selleks mõnda algdokumenti nagu sünnitõendit või ristimistunnistust Quebecist. Naturaliseeritud kanadalased vajavad oma kodakondsuse tunnistusi. Kui teie olete maandunud immigrant, siis sobivad hästi teie pass ja immigratsiooni dokumendid. Kuid selleks vajate teie originaale või kinnitatud ärakirju.

Teie vajate ka teist tõendit oma isiku kindlaks tegemiseks. See võib olla mõni ametlik teie nimele kirjutatud dokument, nagu näiteks autojuhtimise luba või mõni hinnete tunnistus koolist. Nende kohta võib esitada ka fotokoopiad.

Apelleerimise formulare võite hankida kõigist UIC büroodest, kõigist postikontoritest, Canada Manpower Centres't ja District Taxation Offices't. Kuid kui meie soovime teilt nende tähtsate dokumentide näitamist, siis ei taha meie lasta neid kaduma minna ja tahame vältida nende ebasoovitavatesse kohtadesse sattumisest. Seda arvestades soovime, et teie tuleksite isiklikult kohalikusse UIC büroosse. Ametnikud kontrollivad koha peal, et teie olete esitanud vajalikud dokumendid. Büroos aidatakse teil ka täita sooviavalduse formulari ning büroo saadab selle Ottawasse. Teie võite oma dokumendid kohe koju kaasa viia. Oma kaardi saate posti teel.

Sama lihtne protseduur toimub ka sel korral kui teie soovite uuendada oma kaotsiläinud sotsiaalkindlustuse numbri kaarti. Samuti ka sel juhul kui teie soovite muuta oma nime või teisi detaile.

Kui teil ei ole võimalik minna kohalikku UIC büroosse, siis võite siirduda Canada Manpower Centre'isse. Samuti võite saata oma sooviavalduse posti teel otseselt Ottawasse, juurde lisades originaalsed või tõestatud dokumendid.

Oma isiku kindlaks tegemisega kindlustate kõige paremini õige sotsiaalkindlustuse numbri andmise õigele isikule. Ja see on väga tähtis. See on teie number ja kuulub ainult teile.

Teie sotsiaalkindlustuse number: See on teie number ja kuulub ainult teile.

Government of Canada / Gouvernement du Canada

Teie sotsiaalkindlustuse number.
See on teie number ja kuulub ainult teile.

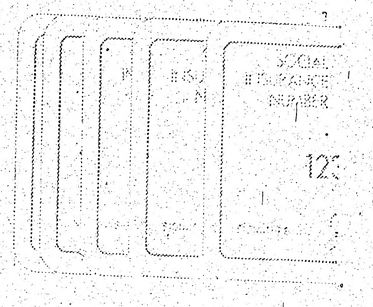

„VAIKNE DIPLOMAATIA" INIMÕIGUSTE KAITSEKS EI ANNA TULEMUSI

EKN esindaja Leonid Plyshch'i küsitlemisel

OTTAWA — Siin läbisõidul viibinud ukraina dissident Leonid Plyshch seletas, et viimasel ajal on Nõukogude võimu poolt seisma pandud poliitilistele vangidele pakkide saatmise võimalus. Küsimuse esitas talle EKN esindaja W. Pent Kanada parlamendiliikmete „Helsingi grupi" poolt korraldatud nn. „ülekuulamisel". Leonid Plyshch oli tagasiteel Honolulus ja Vancouveris peetud rahvusvaheliselt psühhiaatrite kongressilt.

Tema küsitlemine toimus senaator F. Yuzyk'i eesistumisel, kes võimaldas osavõtu ka W. Pentile. L. Plyshch on teadlik poliitvangidele organiseeritud pakkide saatmises ja peab seda tähtsaks kui moraalset ergutust. Pakkide kättesaamine on aga viimasel ajal takistatud. Vaatamata sellele tuleks tema arvates pakkide saatmist jatkata, kusjuures saatmise fakt tuleks dokumenteerida ning pakkumise puhul nõuda resoluutselt põhjust, kuna see puudutab rahvusvahelisi postikokkuleppeid jne. Pakkide kadumist tuleks eriti laialdaselt teha teatavaks ajakirjanduse kaudu ning nõuda vastavate sammude astumist oma valitsusvõimudelt.

Teatavasti asutati Kanada parlamendiliikmete poolt Helsingi kokkuleppe kinnipidamise jälgimise komitee „Helsingi grupi" nime all,

kes koosneb vabatahtlikutest — selle küsimuse üle huvitundvate alamkoja liikmetest ja senaatoritest. Kuna see toimus ainult 5 nädalat enne parlamendi laialisaatmist suvepuhkusele, siis ei saanud see kommitee mitte palju oma tegevust arendada, ning praegu suve-vaheajal on see tegevus praktiliselt surnud seisus. Selle 51 liiget koos esimehe R. Stanburg'iga, on üle maa laiali kas suvepuhkustel või oma valimisringkondades positsioone kinnitamas võimalikkude valimiste puhuks. R. Stanbury ise koos 12-me parlamentääriga on silmapilgul Sofias Interparlamendiliikmete Unioni konverentsil. Ometi oli tema kontor vastavate Stanbury korraldüste kohaselt võimeline ära kasutama ukraina dissidendi L. Plyshchi Ottawast läbisõitu, kus ta pidas avaliku loengu Ottawa ülikoolis psühhiaatriliste meetodite väärkasutamist dissidentide ja poliitvangide kallal. EKN'u liige W. Pent sai nii Kanada Sofia delegatsiooni juhtivatele liikmetele kui ka L. Plyshch'ile vajalikud eestipoolsed inimõiguste rikkumiste materjalid kaasa anda.

L. Plyshch esitas ülekuulamisel ülevaate Helsingi kokkuleppe jälgimise viie grupi tegevusest Nõuk. Liidus.

Teatavasti need viis gruppi tegutsevad Moskvas, Kiievis, Leedus, Georgias ja Armeenias. Rikkumiste materjalid, mis nende jälgimise gruppide valduses nüüd on, ei sisalda isegi mitte ühte kümnendikkugi tegelikkudest üleastumistest. Nendele gruppidele on nüüd sihitud kontsentreeritud rünnak Nõuk. Liidu ametivõimude ja KGB poolt. L. Plyshch püüdis mitmes näites küsitlejatele selgeks teha, et inimõiguste rikkumisi ei tuleks käsitada mitte „vaikse diplomaatia" vaid laialdase avalikkuse ette toomisega. Kui dissident prof. Orlov vangistati, siis üks inglise advokaat alustas avalikku kohtuprotsessi Inglismaal dokumentaalsete tõendite põhjal, mis tõestasid tema süütust. Prof. Orlov on nüüd selle tagajärjel vangistusest vabanenud. Samuti alustas KGB Prantsusmaal L. Plyshchi jälitamist koos ähvardustega tema vaikima sundimiseks. Kui ta oleks läinud politsei või ametivõimude juurde omale kaitset otsima selle vastu, oleks ta selle aja peale likvideeritud, kuna ka sealne valitsus eelistab „vaikse diplomaatia" liini. Selle asemel Plyshch läks prantsuse ajakirjanduse juurde, kes need vahejuhtumid avalikkuse ette tõi. Sellest ajast peale pole KGB teda enam tülitanud.

UKRAINLASTE LAHING POLITSEIGA N. VENE UNO ESINDUSE JUURES

NEW YORK (M. E.) — Vahetult enne UNO äsjast tälskogu istungjärgu avapäeva korraldasid ukraina rahvuslased New Yorgi Viiendal avenüül üle 3-tuhande osavõtjaga demonstratsioon rongkäigu.

See oli mõeldud selleks, et pakkuda tuge president Carterile temal algatatud inimõiguste nõudmiste alal ja nõuda, et president mitte ei annaks järele survele — mis suunatud Carterile, et ta oleks inimõiguste nõutamise alal pehmem. Seda survet on arendatud kommunistlikelt maadelt aga ka mõnede Lääneriikide poolt, millised majanduslikes suhetes punase blokiga Paraadis lõid kaasa muide ka New Yorgi mõned linnapea kandidaadid omale häälte otsimisel.

Ukrainlaste vabaduse paraad võttis aga selle lõpul n.ü. verise ilme kui need kolmtuhat demonstranti, enamikus noored mehed ja naised siirdusid ägedate hüüete saatel Lexingtoni avenüü ja 67. tänava nurgale, et tormata peale N. Vene UNO missiooni hoonele. Kui politseinikud asusid seda takistama, hakati neid pilduma pudelite, kivide ja muu kättejuhtuvate esemetega, kusjuures neile sadas ka plekkpurkidest punase värvi vihma — mis kõik oli määratud maitnud hoone jaoks. Rüselemises tekkis ukrainlaste ja politseinike vahel ka käsitsi löömginguid. Lähedal olevast politseijaoskonnast saadeti abipalve ümbruse jaoskondadesse, kust saabus sovettide maja kaitsmisele üle saja politseiniku, kes asusid demonstrante tagasi tõrjuma. Viimaste hulgast karjuti maha ka Nõukogude välisministrit Andrei Gromõkot, kes oli saabunud just New Yorki ühenduses UNO istungjärgu avamisega ja viibis väljas rulluva ja metsikuks muutunud meeleavalduse eest hoone paksude müüride ja trellitatud akende taga varjus. Tema ja teised hoones olijad pidid kindlasti nägema ja kuulma kõike seda, mis hoone ees sündis.

Kokkupõrke tagajärjel toimetati kuus politseinikku mitmesuguste vigastustega lähedal asuvasse Lenox Hill haiglasse. Kehaliselt sai vigastada ka mõned isikud demonstrantide hulgast. Kuigi kokkupõrge oli äge, vahistas politsei ainult ühe ukrainlase — naise, keda süüdistati korrarikkumises ja tema arreteerimisel politseile vastuhakkamises. Üks kohalolev ukrainlasest ajakirjanik seletas, et enamus demonstrante olid üliõpilased ja liikmed USA Ukraina Kongressi kaudu, kogunedes protestiks peale New Yorgi ka veel Connecticutist, New Jerseys ja Pennsylvaniast.

Eesti Majas . . .

(Algus esiküljel)

koos eesti noori, kes kõik räägivad meie emakeelt, eesti keelt. Ta toonitas, et noored alati koos teiste noortega püüaks rääkida eesti keelt. Hinnaku ja pidagu noored kalliks meie emakeelt, meie kooli, meie Eesti Maja.

Hoidku meie noored seda suurt varandust — oma emakeelt!

Koolijuhataja teatas klasside juhatajaid. A-klass töötab teisipäeval, B-klass, esmaspäeval.

IA klassijuhataja — Ludvig Luide; IB kl. — Anne Saks; IIA kl. — Endla Komi, IIB kl. — Elfride Kuusk; IIIA kl. — Endla Rüdmik, IIIB kl. — Hella Leivat; IVA kl. — Ene Lüdig, IVB kl. — Hella Leivat, VA kl. — Endla Komi, VB kl. — Hella Leivat; VIA kl. Endla Rüdmik, VIB kl. — Elfriede Kuusk. Eriklass eesti keelt mittevaldajatele noortele — Helgi Nippak. Virve Geeringu klassid asuvad Keele koolimajas.

Aktus lõppes Eesti hümniga. Õpilased siirdusid klassidesse, kus toimus registreerimine ja õppetöö algus.

Keele kolimajas oli koolitöö avaaktus ja algus 29. septembril. Seal on eesti koolitöö määratud neljapäeva õhtule.

H. L.

PONTIAC

PAUL JUTTUS

HOGAN PONTIAC BUICK LTD.

348 Danforth Ave.

Telefon äris: 461-3561

PONTIAC
BUICK
LEMANS
PHOENIX
FIREBIRD
SUNBIRD
CENTURY
ACADIAN
SKYHAWK

G.M.C. Veoautod

Pruugitud autod

ÜHINEGE PAYROLL SAVINGS PLAANIGA NÜÜD

On jälle aeg. Ja seekord on see isegi parem. Alates selle aastaga on võimalik osta uusi Compound Interest Bondi Payroll Savings Plaani kaudu. Pärast esimest aastat saate intressi intressilt.

Miljonid kanadalased on avastanud, et Payroll Savings Plaan on ideaalne moodus süstemaatiliselt raha koguda. See on kerge. See on hõlbus. Ja nüüd uue Compound Interest Bondiga hoiused kasvavad automaatselt aastast aastasse.

UUS COMPOUD INTEREST BOND

Compound Interest Bondide ostmine Payroll Savings Plaani alusel on eriliselt plaanitsetud, et teie saavutaksite oma hoiuste eesmärgi. See uus bond investeerib automaatselt intressi, mis on kindlaksmääratud 8.06% aastas. Alltoodud näide kuidas $100 Compound Interesti Bond kasvab.

1. nov. väärtus		1. nov. väärtus	
1978	$107.00	1983	$158.78
1979	$115.81	1984	$171.77
1980	$125.34	1985	$185.81
1981	$135.63	1986	$200.97
1982	$146.76		

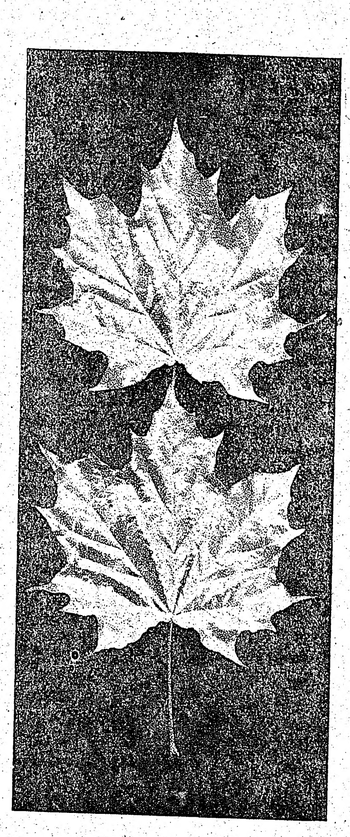

Compound Interest Bonds on saadaval $100, $300, $500, $1,000 ja $5,000 suuruses.

Kui täielikult välja ostetud, Compound Interest Bonds võib vahetada Regular Interest Bond'ide vastu (alates $300). Regulaarsetelt bondidelt saab intressi iga aasta 1. nov., mis saadetakse koju tshekiga või kantakse kinnisele- või jooksvale hoiuarvele. Seda saab korraldada panga kaudu või iganes kus teie hoiuarve on.

Compound Interest Bonds saab alati rahaks ümber vahetada. Bondi väljaostmisel teie saate regulaarse aastase intressi ja compound intressi.

TASUV INVESTEERING

Uued Canada Savings Bonds kannavad 1. nov. 1977 kuupäeva ja toovad sisse 8.06% igaaastast intressi, kui hoitud kuni kehtivuseni. Iga uus bond algab 7% intressiga 1. aastal ja teenib 8.25% igal 8. järgneval aastal.

ÜHINEGE TÄNA!

Ärge jätke seda tegemata. Kasutage võimalust osta uut Compound Interest Bond Payroll Savings Plaani alusel.

Ühinege sellega täna ja vaadake kuidas hoiused kasvavad.

NEW CANADA SAVINGS BONDS

8.06%

Average Annual Interest to Maturity

Montreali Eesti Noorte Sümpoosioni korraldav toimkond. Vasakult, Jaan Raudsepp, õp. Heino Laaneots, Hille Viires-Sutt, Helle Vaus ja Meeme Sultson.
Foto — M. Sultson

Montreali eesti noorte sümpoosion

Tänapäeva intellektuaalse maailma omapärasuseks on arutlus — koosviibimised n.n. mõtlejate konverentsid, kuhu erinevate tegevusalade juhte kokku tuleb, et arutada ühiskonna probleeme ning neile lahendusi leida.

Eestlaskonna raamides on selles suhtes asjaga kaasas-sammujad meie noored, kes juba mitu aastat on korraldanud populaarseks saanud Metsaülikooli. Eriti tähelepanu väärilises osutus aga möödunud 20—23. mail Trent'i Ülikoolis peetud Eesti Noorte Seminar.

Seeme, mida külvati Trent'i seminaris on nüüd Montrealis idanema hakanud, kus käsil on Montreali eestlaskonna päevaprobleemide arutamiseks pidada 22. ja 23. oktoobril kohaliku Jaani kiriku saalis sümpoosion. Montreali noored on selleks juba moodustanud korraldava komitee, koosseisus: Hille Viires-Sutt, Helle Vaus, Jaan Raudsepp, Meeme Sultson ja Heino Laaneots. Sümpoosion on mõeldud nii noortele kui vanadele, selle eesmärgiks on koondada tähelepanu meie praeguste olude kohta ning esile kutsuda omavahelisi mõtteavaldusi, mis oleksid abiks meile meie tuleviku kujundamisel.

Sümpoosioni kavas on loenguid, referaate, paneel-diskussioone ning omavahelisi aju-raju läbirääkimisi meie ühiskonna vajaduste, võimaluste ning majandusliku kandepinna üle.

Sümpoosioni tähelepanuväärivamaiks on kaks loengut professor dr. Walter Rand'ilt, New Yorgist, kes käsitleb omavahelise mõistmise tähendusest ja eestlaste rahvuskultuuri säilitamise võimalustest. Eesti Liit Kanadas esimees R. Kreem, kõneleb eestlaste potentsiaalsusest paguluses, Montreali juhtivamaid kinnisvaramaaklereid Duncan MacDonald kõneleb majade ostu-müügi probleemidest Montrealis, j.t.

Sümpoosion kestab kaks päeva: laupäev ja pühapäev — pidevalt hommikust kuni õhtuni, ettenähtud on aga vahepealsed kehakinnitused, kus toitlustamine on korraldatud kohapeal.

Kõrpepingeline, täicliku immersiooni tüüpi sümpoosion peaks jätma osavõtjatesse tugeva omapärase elamuse, milletaolistega meil varemalt veel kokkupuuteid ei olnud; igatahes, kõigi lootuste kohaselt kujuneb sellest sümposionist Montreali eestlaskonna tänavu sügisese tegevuse haripunkt.

Sumposioonist osavõtt maksab $5.— isikult, toit peale selle.

-s

MEESKOORI TEGEVUSROHKE HOOAEG

Aastapäeva ball 22. oktoobril

Toronto Eesti Meeskoor avab seltskondliku tegevuse hooaja aastapäeva-balliga 22. oktoobril, alustades tegevusaastat, mis pakub mõndagi huvitavat laulusõpradele. Kavad on juba koostatud kaugele ette ja möödunud esmasp. andsid sellest ülevaate ajalehtedele koori esimees Ragnar Pohlak ja koorijuht Harry Toi.

Eesti meeslaulu traditsiooni kandjana on koor täitnud silmapaistvat osa paljude aastate kestel tänu peamiselt vanadele lauluveteranidele. Kuigi nooremate liikmete osatähtsus on olnud kõrgesti hinnatav, on järelkasv olnud siiski kasin. Nagu esimees rõhutab, on nüüd siiski märgata üha suurenevat huvi laulu vastu nooremate meeste hulgas ja oodata on tänavu rida uusi liikmeid. Koori iuhatus omaltpoolt püüab luua eeldusi selle „noorenemisprotsessi" jatkumiseks ja nagu koorijuht ütleb, pakkuda kontserdi kavasid mis toovad värskust nii lauljatele kui kuulajatele. Juba mullu tubli tööga uuendati repertuaari umbes 80%, mis nõudis lauljatelt pingutusi tihedate proovide tõttu. Nüüd minnakse vastu kevadisele kontserdile veidi kergemini. Kaasa tegema on kutsutud ka Montreali eesti meeskoor.

Traditsiooniks kujunenud popkontsert 15. jaanuaril pakub üllatusena naislaulu. Olaf Kopvillem on lubanud tuua lavale Hamiltoni populaarsed „Helletajad".

Nende kahe põhikontserdi kõrval on koor muidugi rakendatud mitmel pool muude ürituste eeskavades. Laulumehed ei unusta oma tegevuses ka seltskondlikku osa. Nii on kavas sisustada iga-aastast Vabariigi Aastapäeva perekonnaõhtut eriti rahvapäraselt, aastapäeva-ballile anda aga traditsioonikohast pidulikku ilmet. Varutud on selleks Prince hotelli saal, mis mahutab oma pooltuhat külalist. Kuna huvi selle hooaja avaürituse vastu juba praegu on suur, loodab koor ballisaali täita oma vanade ja uute sõpradega.

EESTI KINNISVARADE VAHENDUS

UNO MANKIN

Toronto Real Estate Board'i liige

Oleme kolinud UUS AADRESS ON: 2670 A. YONGE ST.

Sissekäik Lytton Blvd-ilt.

Tel. 487-4477.
Kodus Tel. HI 7-2017

Sõbralik ja õiglane teenimine.

EI
MINGIT
KOMPROMISSI
KOMMUNISTIDEGA

K. Päts — 1918.

Eesti Naisselts Montrealis liikmeid „TRIINU" juubelIõhtul. Vasakult — Tanni Pill, Erna Ülavere, Haldi Viires, peatoimetaja Vera Poska-Grünthal, Meery Devergnas.
Foto — M. Sultson

„Triinu" 25-aasta juubeli tähistamine Montrealis

Eesti Naisselts Montrealis korraldusel toimus neljapäeval 15. septembri õhtul, kohaliku Jaani kiriku saalis ülemaailmlise levikuga naiste-ajakirja „Triinu" 25-aasta juubeli tähistamine, Rootsist kohale tulnud peatoimetaja Vera Poska-Grjnthali osavõtmisel.

Seltsi juhataja Tanni Pill'i avasõnade järele deklameeris Hilja Teose Betti Alveri luuletuse „Süda". Ajaloolise märkmena luges „Triinu" Montreali esindaja Reet Vaikla ette Johannes Kaups'i artikli, mis ilmus 4. augustil 1955 „Meie Elus" pealkirja all „Triinu — südameveri eesti kodudele. Nelja eesti naise suurekspaisunud algatus". See artikkel tähistas „Triinu" pöördepunkti, millal see varemasse stentsileerimise asemel hakkas ilmuma trükituna Torontos.

Järgnevalt kõneles „Triinu" peatoimetaja, puudutades peamiselt arengut, mis ajakiri aastate jooksul läbi teinud. On juurde tulnud kaastoimetajate instituut — Kanadas, USA's ja Austraalias, peatoimetuse jäädes Rootsi. Väljaarendatud on noorte osakond, millel on oma toimetaja. Eesti naisorganisatsioonide keskusel, Eesti Naisliidul on oma lehekülg. Nii on vahepeal „Triinust" saanud eesti naisi ülemaailmselt hõlmav organisatsioon. Edasi kõneles V. Poska-Grünthal praegusest olukorrast Rootsis ja vastas koosolijate poolt esitatud küsimustele.

-s

T. E. Meeskoori naissektsiooni juhatus. Vasakult D. Tikenberg, G. Rõika, J. Liivamägi, M. Raag, E. Püss ja S. Vesi (esinaine). Pildilt puudub L. Kuus.
Foto — O. Haamer

Salme Vesi edasi Meeskoori esinaiseks

Teisipäeval, 20. septembril pidas Toronto Meeskoori Naissektsioon oma aasta peakoosolekut. Koosolekut juhatas S. Vesi ja protokollis M. Raag.

Naissektsioonil on jälle möödunud väga tegevusrikas aasta. Eriti nimetamist väärivad üritused, nagu käsitööesemete valmistamine meeskoori perekonnaõhtutel korraldatud loosimiste võitudeks, meeskoori ja Estonia Orkestri ühise jõulupuu korraldamine 180 osavõtjale ja veebruari algul E. V. aastapäeva tähistaval perekonnaõhtul laudade katmine 240 koosviibijale.

Tuleva aasta jaanuaris möödub 15 aastat naissektsiooni asutamisest, mille tähistamist on kavatsetud alla-kriipsutada meeskoori tegevliikmete ja naissektsiooni liikmete omavahelise koosviibimisega. Muidugi on naissektsiooni liikmete abivalmid käed ka edaspidi abistamas ja korraldamas meeskoori jõulupuul ja perekonnaõhtutel. Tahaks loota, et tuleval aastal kõik meeskooriliikmete abikaasad naissektsiooni tegevusest osa võtavad.

Valimistel valiti ühel häälel esinaiseks Salme Vesi ja juhatusliikmeteks D. Tikenberg, M. Raag, E. Püss, J. Liivamägi ja L. Kuusk. Kauaaegse juhatusliikme S. Preemi asemele valiti G. Rõika.

Pärast asjaliku ja üksmeelse koosolekut oli koosolijatel meeldiv võimalus näha diapositiive ja kuulda reisimuljeid S. Vesi ja M. Raag'i hiljutiselt reisilt Kesk-Itta.

Esto Mutual Fund Ltd.

23. septembril aktsia hind $5.12

145 King Street West, Suite 1900, Toronto M5H 3M1 — tel. 364-1131

Õhtul tel. 925-6812

Leeriõpetus algab

Leeriõpetus Toronto Peetri kogduses algab pühapäeval, 23. oktoobril jumalateenistusega kell 11 hommikul kirikus. Teenib koguduse õpetaja Oskar Puhm. Pärast jumalateenistust esimene leeritund.

Leeritunnid toimuvad pühapäeviti pärast hommikust jumalateenistust kuni kella kolmveerand kaheni päeval. Jumalateenistusest osavõtt kuulub leeritunni juurde, seega leeriõpilastel kohalolek vajalik kell 11 hommikul. Leeriõnnistamine on esimesel maikuu pühapäeval, 7. mail 1978.

Noored, võtke osa leeriõpetusest ja kasvage kristlikus usus — me rahva keeles ja meelsuses. Registreerida koguduse telefonil, 483-5847 või õpetajale, 483-5103.

Lõikuse tänupüha Kolmainu koguduses

Eeloleval pühapäeval, 2. oktoobril algusega kell 3 p.l. peetakse Toronto Eesti Ev. Luteri usu Kolmainu koguduses lõikuse tänupüha. Kristilik maailm kõikjal pühendab neil teenistusil tähelepanu lõikusele, mis kogutakse või on juba kogutud salvedesse, kust meie igapäevast leiba lauale toome. Kuigi enamik meist pole põllupidajad ega karjakasvatajad, on Jumala poolt õnnistatud lõikus ka meie igapäevane leib. Küll peame külvajaile ja lõikajaile ja karjakasvatajaile tasuma nende töövaeva eest, kuid vili ja loomad on Jumala poolt antud meile loomistöö läbi kingina. Selle kingi eest koguneb kristlik kogudus igal aastal tänu tooma. Altar on kaunistatud viljavihkudega ja teiste maa saadustega.

Jumalateenistuse järele on koguduse saalis Naisringi poolt kaetud kohvilaud.

Pühapäeval kommunismivastane protestikoosolek Torontos

Ukraina Kanada Komitee Toronto osakond korraldab eeloleval pühapäeval, 2. oktoobril kell 5 p.l. Toronto Raekoja ees, Nathan Phillips väljakul, protestikoosoleku dissidentide tagakiusamise pärast Ukrainas ja mujal Nõukogude Liidus. Protestikoosolek toimub ühenduses Belgradi konverentsi kokkutulekuga tuleva nädalal. Ukrainas on mõni aeg tagasi vangistatud neli Helsingi deklaratsiooni täitmist jälgiva komitee liiget. Korraldatav rahvakoosolek on protestiks nende vangistamiste vastu ja seal võetakse vastu apell Kanada valitsusele vangistatute kaitseks väljaastumiseks.

Kõnelejaiks koosolekul on nähtud ette Venemaalt hiljuti välja pääsenud dissident dr. M. Stern ja Kanada mitmekultuuriluse minister Norman Cafik. Ukrainlaste poolt kõnelevad paar noorema põlve esindajat. Külalistena on korraldajad koosolekust osa võtma kutsunud ka teiste rahvusgruppide keskorganisatsioonide esimehed. Koosoleku põhimõtteiks on poliitiliste vabaduste, inimeste põhiõiguste ja usuvabaduse nõudmine ukrainlastele ja teistele ikestatud rahvastele.

Kuigi korraldatav rahvakoosolek on peamiselt ukrainlaste üritus, on ka teistest rahvustest osavõtjad teretulnud. Ka eestlasi palutakse sellest kommunismivastasest protestikoosolekust osa võtta.

„Sa oled unustanud esimese armastuse" . . .

29. aastapäeva jumalateenistus Peetri kirikus

Peetri kogudus Torontos, kelle asutamine, kiriku ehitamine ja selle suurendamine on olnud tihedalt seotud eesti ühiskonna asutamisega ja suurenemisega Torontos, tähistas 29. aastapäeva pühapäeval piduliku jumalateenistusega kirikus. Jutlustas praost Oskar Puhm, laulis koguduse laulukoor Cantate Domino, viiulil Nora-Mall Kerson ja Harpsikordil Heidi Klamas. Oreli saade Inga-liPa Korjus.

Aastapäeva jutluse aluseks praost O. Puhm oli võtnud hoiatavad sõnad Johannese Ilmutamise Raamatust — Ma lükkan ümber sinu küündlajala, sest sa oled unustanud esimese armastuse. Ta kirjeldas elavates sõnades millise sisemise jõu, otsustavuse ja ohvrimeele kutsub esile inimeses esimene armastus, kuidas selle armastuse ajel eesti ühiskond Torontos ja Peetri kogudus selle raamides hoidis tihedalt kokku, tegi optimistlikke tulevikuplaane ja kandis kokku kive ning ehitas müüri, mis sai aluseks praegusele kirikule. Valmissaanüna seda imetlevad paljud.

Nüüd on see esimene armastus ununemas. Asemele on tulnud isiklikud huvid: suvila, auto, paat, suvitused kaugel lõunas, pikad välismaareisid ja palju muud. Kahva kokkuhoius ja ohvrimeeles ilmneb loidus ja tagasiminek. Just nüüd on aeg lugeda ja mõtelda nendele hoiatavatele sõnadele, mis on kirjapandud Ilmutamise Raamatus — Ma lükkan ümber sinu küündlajala, sest sa oled unustanud esimese armastuse. Säilitage seda armastust niipalju kui võimalik.

A. N.

Toronto Eesti Filatelistide Selts

alustab pärast suvist vaheaega jälle tegevust. Kokkutulekud ja vahetusõhtud toimuvad endiselt iga kuu esimesel neljapäeval Eesti Majas. Esimene sel sügisel peetakse neljapäeval, 6. oktoobril ja kohaks on klassiruum nr. 14. Algus kell 7.30. Külalised ja uued liikmed teretulnud.

YOUR Independent Insurance AGENT "SERVES YOU FIRST"

H. KIRIK INSURANCE AGENCY

23 WESTMORE DR. SUITE 404, REXDALE, Ont. M9V 3Y7 — Tel. 745-4622

ENAM KUI

$200,000.- väärtuses

importitud skandinaavia mööbli erakordne

VÄLJAMÜÜK

Magamistoa sisseseade — 2 dresserit ja queen size voodi $395.— Madrats ja peegel eraldi.

3. ja 2. istmega diivan, pluss tool — import Rootsist $695.—

Eriti suur valik söögitoa toole, laudu — tiigist ja roosipuust.

Seina riiulid — valgeks värvitud 87" x 62" — $135.—

Väljamüük kuni viimne mööbliese laoruumist on leidnud uue omaniku.

Mitte mina, vaid kõik minu ärikunded ütlevad: Mati Vaher'ilt kvaliteet mööbliostu koht soodsaim Torontos.

Asukoht lõunapool Eglintoni ja läänepool Victoria Parki.

73 Jonesville Cres.
Tel. 757-5923

Omanik
Mati Vaher

EKN TÄHISTAB OKTOOBRIS OMA 25. AASTAPÄEVA

Eestlaste Kesknõukogu Kanadas juhatuse koosolekul möödunud nädalal tehti ülevaade suvisest tegevusest ja ettevalmistustest eelolevaks tegevushooajaks. EKN peatähelepanu on olnud pööratud eeloleva Belgradi konverentsi jaoks materjalide kogumisele ja Kanada valitsuse nendega varustamisele. Ka on asutud tegema ettevalmistusi Eestlaste Kesknõukogu Kanadas tegevuse 25. aastapäeva tähistamiseks.

EKN abiesimees L. Leivat, kes on ühtlasi Balti Liidu esimees, informeeris koosolekut lähemalt Belgradi konverentsiga ühenduses astutud sammudest. Juba juuni kuus, kui Torontos toimus Ikestatud Rahvaste Komitee liikmete kokkusaamine välisministeeriumi esindajatega, anti neile seitsme rahvusgrupi poolt üle dokumenteerivad materjalid Helsingi deklaratsiooni põhimõtete rikkumiste kohta Nõukogude Liidu poolt, eriti inimõiguste rakendamise küsimuses. Sellele lisaks on kolm balti rahvusgruppi kogunud üksikasjalikumaid materjale olukorra kohta nende okupeeritud kodumaadel ja nendega varustanud Kanada välisministeeriumi. Enne Belgradi konverentsi soovitakse veel isiklikku kokkusaamist välisministriga või mõne juhtiva ametnikuga, kes tegeleb Belgradi konverentsi küsimustega. Eestlaste vastav esildis käsitab esijoones okupeeritud kodumaal poliitilistel põhjustel toimunud vangistamisi ja kohtuid ja teisi inimõigustesse puutuvaid küsimusi.

Euroopa Ikestatud Rahvaste Kanada Komitee pöördub ka omalt poolt enne Belgradi konverentsi nii Kanada valitsuse kui ka parlamendiliikmete poole ja korraldab pressikonverentsi.

Juhatuse koosolekul olid lähemalt kõne all EKN tegevuse 25. aastapäeva tähistamise ja eeloleva korralise üldkoosoleku küsimused. EKN 25. aastapäeva tähistamiseks korraldatakse pidulik koosviibimine reedel, 28. oktoobril kell 8 õ. ning EKN korraline aastaüldkoosolek peetakse laupäeval, 29. oktoobril. 25. aastapäeva pidulikule koosviibimisele kutsutakse külalistena ka teiste organisatsioonide esindajad. EKN 25. aastapäevaks antakse välja EKN tegevust ja mitmesuguseid rahvuslikke küsimusi käsitav broshüür.

Koosolekul olid kõne all veel mitmed lähema tegevuskava küsimused. Ühtlasi otsustati alustada EKN järjekordset toetuste kogumise aktsiooni.

LENNUVÄE-POISTE JUUBELIPIDU

24. septembri õhtul peeti Toronto Eesti Majas suures saalis lennuväepoiste juubelipidu. See oli üheks hilisemaks vaatuseks pikas ja dramaatilises sündmuste ahelas, mis algas Eestis 1944. a., mil mobiliseeriti 1927. a. sündinud mehed lennuväe abiteenistusse. Mobilisatsioon tõi kokku suurema arvu noori eesti poisse, kes olid sel ajal 17 aastased. Väljaõpet teostati mitmetes paikades Saksamaal ja Taanis. Sõja lõppedes poisid loeti sõjavangideks ja koondati ühes teiste eesti sõjameestega esiteks nn. Uklei „rohelisse põrgusse" ja viidi hiljem Zedelghemi sõjavangilaagrisse Belgias. Sõjavangist vabaneti 1946. a. märtsis ja siirduti tagasi Saksamaale.

Praegu leidub lennuväe-poisse mitmel pool maailmas. Kanadas elunevate poiste algatusel organiseeriti hulk aastaid tagasi „Lennuväe Poiste Klubi", mille esimeheks on praegu Kalju Jõgi ja juhatuse liikmeteks Artemi Jaago, Toivo Kõhelik, Eerik Purje ja Arvi Tinits (kirjaniku nimega Kork). Klubil on liikmeid Kanadas, Ühendriikides ja mujal.

Käesoleval aastal „poisid" kas on juba saanud või saavad enne aastavahetust viiekümne aastaseks. Klubi otsustas pidada kõik sünnipäevad koos ühisel juubelipeol. Peosaalis oli välja pandud suuremõõtmeline fotosuurendus, mis näitas poiste saabumist Gotenhafeni 1944. a. sügisel ja mitu huvitavaid fotosid ning näidiseid. Sünnipäevalapsed osutasid niisugust särtsu ja hoogu, et pani otse imestama, kui noor 50 aastane inimene võib veel olla.

Peost võttis osa ka aupeakonsul I. Heinsoo koos abikaasaga. Eesti Vabadusvõitlejate Liidu esimees Ühendriikides, kolonel-leitnant Ylo Anson saatis peole oma esindaja Ühendriikide lennuväe majori Henno Uus'i, kes tõi esimehe tervituskirja ja ütles, et kolonel Anson oli sel päeval seotud suure massdemonstratsiooni korraldamisel Washingtonis, ühenduses Belgradi konverentsiga.

Sõögipalve pidas aukülalisena Sudburyst kohalekutsutud endine eesti pedagoog Atso Matkur, kes pidas Zedelghemi sõjavangilaagris jumalateenistusi ja seisis poistele väga lähedal. Teine aukülaline, laagri arst dr. Priit Pääs tervitas kirjalikult ja kahetses, et tervis ei luba peost osa võtta. Arvo Tinits esitas suure kirjeldamisosakusega ja mööduga huumoriga realistliku pildi lennuväe poistest laias maailmas, nimetades eriti neid, kes elavad Inglismaal ja sõidavad maailmameredel. Peol võtsid veel sõna Elmar Silm ja Ignas Tõrmaküla.

Peo eeskavaline osa oli kõrgeklassiline ja meeleoluliselt väga haarav. Esinesid sellised nimed nagu O. Kopvillem, Valve Tali, Andres ja Marga Raudsepad. Esinejatele anti lilli. Lilli anti ka perenaistele, kelle külmlaud oli omaette suursaavutus ja keda austati nimega „rügemendi kokad". Teadustajana tegutses Eerik Purje ja tantsuks mängis Kajà orkester.

Peol Laas Leivat andis Toronto Karavani Tallinna paviljoni esindajana Lennuväe Poiste Klubile tsheki 750 dollarile. Esimees Kalju Jõgi lubas raha juurde korjata, et tuhat täis saaks ja raha kasutada sõjainvaliidide viimiseks Saksamaalt Ülemaailmsetele Eesti Päevadele Rootsis 1980. a. Viimase sõna ütles Mart Pedel, kes arvas, et lennuväe poiste 75. a. juubel peetakse vabas Eestis. Ühislaulud ei tahtnud ega tahtnud lõppeda ja kostsid veel pärast kesköd.

Asta Willmanni ühe-naise-teater Montrealis

Eesti Naisselts Montrealis korraldusel toimub laupäeval, 15. oktoobril kell 18.30 Fraser-Hickson raamatukogu auditooriumis, 4855 Kensington Ave., N.D.G. ühe-naise-teater kus esineb Asta Willmann Naerupalgel pajatades „Naljameelest ja naljameeli eesti kirjavaras".

Pääsmed on saadaval üksnes eelmüügil Eesti Naisselts Montrealis juhatuseliikmetelt, kuna kohapeal pääsmete müüki ei ole lubatud.

Eesti Naisselts Montrealis

TEADAANNE

Toronto Eesti Vanemgaidide Koori esimene harjutus on teisipäeval, 4. okt. 7.30 õ. Eesti Maja Noorte Ruumis. Palume kõiki endiseid liikmeid ja uusi lauluhuvilisi osa võtta.

Juhatus

Loengutesari „Eestlaste Kodu"

Eesti Liit Kanadas ja Toronto Eesti Seltsi poolt korraldatav loengutesari „Eestlase Kodu" algab Toronto Eesti Majas neljapäeval, 13. oktoobril kell 7.30 sissejuhatava loenguga. Loengud eeloleval talveperioodil toimuvad igal teisel neljapäeval, et teised organisatsioonid saaksid oma ettekandeid korraldada vahepealsetel neljapäevadel. Soovid sellisteks ajajaotuseks on tulnud peamiselt Eesti Etnograafiliselt Ringilt, Eesti Kultide Keskuselt ja teistelt.

Esimene loeng neljap., 13. oktoobril käsitleb perekonda ja ta muutuvat elulaadi, kus esinevad Peeter Kiviloo, Valli Naelapea ja dr. Jaan Roos.

27. oktoobril kõneleb Vello Hubel eesti kodu omapärast ja ta vaimsest palgest.

10. novembril räägib arhitekt Henno Sillaste kodu keskkonnast ja sisustusest.

24. novembril tuleb vaatluse alla Kodu majandamine.

8. detsembril refereerib Hilja Jukkum rahvapäraste toitude ja jookide valmistamisest. Sellega lõpeb esimene poolsari.

Jaanuaris algavad loengud toitlustuse ja ülekaalu probleemidega, kus lektoriks on dr. Maret Truuverk, sellele järgneb loeng eesti keel eesti kodus mag. Erna Laanemäe poolt Vancouverist. See teema jätkub laste ja noorte kasvatamise ja suunamise loenguga. Viimasteks loenguteks märtsis on kodune tegevus, käsitöö huvialad.

Loengutesarja kava koordineerijaks on Vello Hubel ELK juhatusest.

Eesti keele kursused algavad

Eesti keele kursused teistest rahvustest või meie oma ühiskonda kuuluvaile täiskasvanuile, kes eesti keelt ei valda või kes seda vähesel määral oskavad, korraldatakse varemate aastate eeskujul ka algaval 1977/78 õppeaastal. Uudusena on sel korral kavas kursuse jagunemine kahte ossa: algajaile ja edasijõudnuile.

Tunnid toimuvad Toronto linna haridusosakonna õhtuste kursuste raames esmaspäeva ja kesknädala õhtuti algusega kell 19.30 Northern Secondary koolimajas, 851 Mt. Pleasant toimub ka registreerimine osavõRd. (Peetri kiriku kõrval). Samas tuks.

Esimene õppetund edasijõudnuile on esmaspäeval, 3. oktoobril ja algajaile kesknädalal, 5. oktoobril. Kursuste lektoriks on Endla Komi.

Lähema informatsiooni vajaduse korral palume pöörduda T.E.S. Täienkoolide sekretäri Leida Marley poole. Telefon 223-0080.

Palume kõiki käesoleva teadaande lugejaid omapoolselt kaasaaidata selle levitamiseks nende hulgas, kellel võiks olla soovi alustada eesti keele õppimist või kes tahaksid oma seniseid teadmisi sellel alal täiendada.

Olenevalt osavõtjate arvust on kavandamisel eesti keele täienduskursused, millest soovitatakse eriti osavõtta noorsootöö nooremail juhtidel, nooremail ametnikel eesti asutustest ja organisatsioonidest, nooremail lastevanemail ja teistel, kes eesti keele vastu huvi tunnevad ja soovivad oma emakeelt täiendada ja värskendada.

Need kursused toimuksid Eesti Majas mõnel äripäeva õhtul või laupäeva hommikupoolel või mõlemil ajal olenevalt osavõtjaist. Täiendav informatsioon sellele eelteadaandele järgneb lähemal ajal.

Koolikomitee

Iga uus tellija aitab kaasa sisukamale ajalehele

KIRJANDUS·KUNST·KULTUUR

SOOMEPOISTE LIIKUMINE INGLISE KEELDE

Edgar Marten jutustab Soomepoiste Klubi uuest algatusest

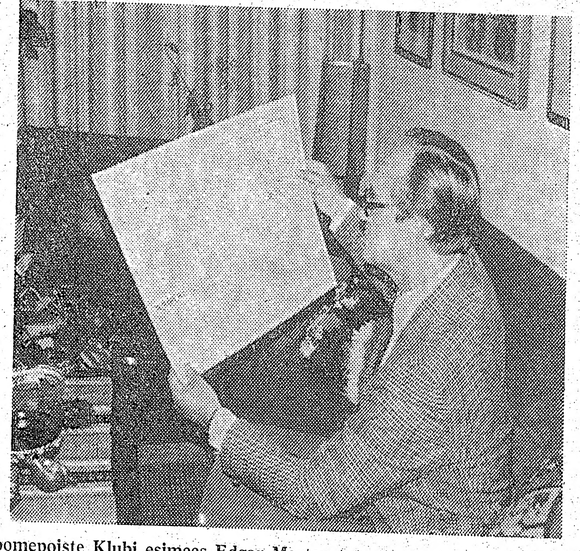

Soomepoiste Klubi esimees Edgar Marten tutvumas esimese trükipoogna tõmbega uuest soomepoiste liikumist kirjeldavast ingliskeelsest raamatust.

Mõned aastad tagasi ilmus Soomepoiste Klubi Torontos väljaandel R. Moora ja E. Uustalu kirjutatud raamat „Soomepoisid". Praegu on aga trükkimisele jõudnud uus teos, ingliskeelne lühendatud väljaanne soomepoiste liikumisest, millele on antud nimetuseks „For Freedom Only" (Ainult vabaduse eest). Kui eelmise eestikeelse puhul olid raamatul kaks autorit, siis ingliskeelse on kirjutanud Eval Uustalu. Praeguse algatusega seatud küsimusist jutustab Soomepoiste Klubi Torontos esimees Edgar Marten.

— Nelja aasta eest ilmus mahukas raamat „Soomepoisid". Kuidas võeti see raamat endiste relvavendade ja eesti avalikkuse poolt vastu?

— Vastuvõtt sellele suurele ja hinnalisele raamatule oli ootamatult hea. Kõik soomepoisid mitmel mandril tulid selle aktsioonile kaasa ja see kujunes kõiki ühendavaks teguriks. Aga huvi oli ka väljaspool otsest soomepoiste ringi elav. Soomepoiste liikumine oli kogu eesti rahva asi ja paljudel oli omakseid ja sugulasi, kes olid sellesse liikumisse kistud, mistõttu oli huvipakkuv nende tegudega tutvuda. Müük on seni pidevalt toimunud, kuid nüüd on 1500 suurusest tiraazhist ainult mõnikümmend eksemplari järel.

— Missuguseid eesmärke teenib siis ingliskeelne väljaanne?

— Kui eestikeelne oli teoksil, siis kuulus selle juurde ka ingliskeelne lühem kokkuvõte. Kuna raamat aga paisus ettenägematult suuremaks ja kavas olnud 300 lk. asemel oli 484 lk., siis tuli majanduslikel põhjusil loobuda raamatu ingliskeelsete lehekülgede lisamisest. Küll lohutas klubi juhatus end lootusega, et kui eestikeelne end hästi majandab, siis antakse eriraamatuna välja lühem ingliskeelne ülevaate teos.

Ingliskeelne pole siiski mitte eelmise raamatu lühendatud väljaanne, vaid omaette iseseisev töö, kus on antud sissejuhatuseks ka pilk neist raskeist päevist ja meeleoludest, mis põhjustasid soomepoiste liikumise. Lisaks tekstile on paar poognat lisatud fotosid ja sõjalisi kaarte. Kuigi E. Uustalu kirjutas ise käsikirja inglise keeles, pidi Kadi Käis selle tänapäevasesse inglise keelde seadma ja sõjalistes terminites tuli küsida nõu neilt meestelt, kes Kanada sõjaväes teeninud ja asjast igati teadlikud.

— Kellele on uus raamat otseselt mõeldud?

— Kõigepealt muidugi võõrastele, et neile rääkida Eesti sõduri võitlustest oma kodumaa vabaduse eest, mis ei olnud mitte ühe või teise suurvõimu huvide eest võitlemine, vaid mil oli ainsaks sihiks Eesti vabadus. Teine mõte aga seisneb selles, et ingliskeelse väljaandel kaudu suudetakse enam mõistetavaks end teha eesti noortele ja nende sõpradele, et eesti noored saaksid teadlikuks neist eesti noortest, kes kord unistasid oma jõuga vabaduse taastamisest. See oleks nagu kunagise noorte põlvkonna päranduse edasiandmine tänapäeva eesti noortele.

— Soomepoiste liikumisse kuuluvat materjali on paarkümmend aastat kogunud ja avaldanud klubi juures olev ajalootoimkond, kuidas näete klubi esimehena selle töö vajalikkust?

— Ma hindan kõrgeks klubi juures töötanud ajalootoimkonna tööd. See on aastaid andnud ajakirja „Põhjala Tähistel", raamatu „Soomepoisid" ja on teinud ettevalmistusi ka praegu trükis oleva ingliskeelse „For Freedom Only" väljaandmiseks, mis kannab alapealkirja „The Story of Estonian Volunteers in the Finnish Wars of 1940—1944". Praegu on juba tekkinud mõte ja esialgsed eeltööd uue, „Põhjala Tähistel" numbri väljaandmiseks, kuna meestel on meenunud uusi mälestuskilde ja täiendusi kogutud mälestustele. Klubi juhatus ja ajalootoimkond on teadlikud, et mälestuste kogumine on meie eneste kohus, mida keegi teine ei tee, ja et seda tuleb teha enne kui on liiga hilja, et need saaksid tulevikuks talletatud.

— Kuna nüüd on mõningaid väsimise märke eesti ühiskonnas, kuivõrd on Soomepoiste Klubi tegevuses selles mõjutatud?

— Meie klubi on suutnud seni oma tegevust igal tavaks saanud alal jätkata. Pole olnud veel aeglustumist ja mõnes osas on see koguni elavamaks muutunud, eriti oli see märgata tänavuse suvepäeva ajal, mil osavõtt oli suurem. On tõenäpline, et sellegi raamatu ilmumine toob jälle elevust ükskõik kus asuvate soomepoiste hulgas. Meie klubi on suutnud selliseid suuri saavutusi teha just tingimusel, et kui vaja siis tullakse tegijaile appi ja lõpetatakse algatus. Raamat peaks lähemate kuude jooksul valmima ja siis toimub tõenäoliselt koosviibimine selle saavutuse pidulikuks tähistamiseks.

E. Marten on T.E.S. Täienduskeskkooli juhataja ja olnud aastaid igati eesti noorsoo kasvatamises tegev. Nüüd on ta klubi esimeheks olles suursaavutuseks ingliskeelse teose ilmumine.

Kunstiarutlus

Mis on eesti kunst?

Mis on eesti kunst? Seda küsimust on riivamisi puudutatud üsna mitmes sõnavõtus, aga ikkagi otsekui veelgi ilma selgelt välja ütlemata. Ehk alljärgnev aitab pisut asjale lähemale.

Meil on selleks üks eriti vägev eeskuju olemas: Eduard Wiiralt. Tema ei ole Eestis sündinud, ainult eesti vanematest. Enamiku oma parimast loomingust lõi ta võõrsil, ja oma tööde mudeleiks kasutas ta igal pool vabalt kõike, mis teda aga tema loomingulisele tööle tiivustas. Nii siis: kõik kolm olulist punkti seotud võõraga. Ometi tunnistame ja nimetame kogu tema toodangu omaks, eesti kunstiks, ega ole valmis võitluseta loobuma ühestki tema lehest. Mis õigusega? Eks selle lihtsa ja loomuliku õigusega, et tema ise ennast igal pool eestlaseks nimetas, ja seda nii kindlalt, et ka teistele — prantslastele, inglastele, sakslastele, soomlastele, rootslastele, ja üleüldse kõigile ei jäänud ka muud üle, kui teha sedasama. Eriti veel, kuna ta ka oma nime kirjutamise juures jäi lõpuni truuks selle vanematelt päritud vanamoelise „w" juurde: ikka kas E. W., E. Wiiralt, Ed. Wiiralt või lihtsalt Wiiralt, iialgi aga mitte „V" või Viiralt.

Kui nüüd sama määramise alust rakendada ka meie pagulaskunstnike juures, kes ju kodumaalt on väljas pealegi veel sundolukorra tõttu, siis on ju ka see kõik nüüdki eesti kunst, ükskõik, kus maailma osas või millistel ainetel see on loodud, kui selle tegija aga sama julgelt ja meelekindlalt ennast nüüdki eestlaseks nimetab. Ja ennäe, ehk ükskord, kui Eestimaal on jälle oma Eesti Kunstimuuseum nii nagu mullugi, on seal ka omaette osakond kunagistele eesti pagulaskunstnikele, kelle tööd kajastavad kõige selgemini nende kunagisi muljeid ja läbielamisi, ümbrust ja inimesi Austraalias, Aafrikas, Põhja- ja Lõuna-Ameerikas, Kaug-Idaski ja mujal, et ennäe, ja siin on meie kunagise maailmakuulsa kirurgi, prof. Karelli humoorikad puuvoolikud indiaanlastest ühelt Kariibi mere saarelt . . .

Muidugi, kui ühel pagulaskunstnikul on õnne sellega, et ta oma loominguga suudab ka oma asukohamaa kunstitasemel silmapaistvale kohale, on tema omaks nimetamisest huvitatud ka see asukohamaa. Ega see ei riku selle eesti kunstniku kõigepealt oma kodumaale kuuluvuse õigust mingil viisil; tuleb vaid juurde üks lisa-tunnustus, näit. A Canadian-Estonian Artist. Kunstiajalugu tunneb palju niisuguseid mitmekordse kuuluvusega kunstnikke; ühe naiskunstniku, Angelica Kauffmanni pärast, kes on sündinud Shveitsis, aga töötas väga edukalt ka Austria, Itaalia, Saksa, Inglise ja koguni Vene tsaari- ja kuningakodades, ei ole vist praegugi veel vaibunud rebimine tema kuuluvuse pärast. Ei ole seepärast mingi ime, kui pärast meiegi pikka võõrsil olemist nii mõnelegi eesti kunstnikule on ka juba osaks saanud au kuuluda peale oma kauge kodumaa kunsti loojate pere ka oma asukohamaa tunnustatud kunstnike hulka.

TIIU KADAK

EKK KONTSERT-BÜROO SEERIA 77/78 ALGAB

Naan Põld taas Torontos

Eelolevat eesti muusikalise tegevuse hooaega sisustab EKK kontsertbüroo nii vokaal- kui instrumentaalmuusikaga. Sõbralik tasakaal juba kujunenud ja tunnustatud elukutseliste ning oma karjääri esimesi samme astuvate eesti kunstnike vahel ilmestab ka eeloleva hooaja kunstnike koosseisu: Naan Põld, Ingemar Korjus, Hans Bauer ja Arvi Sinka ning Tiiu Haamer. Kõik need nimed tagavad seeriale mitte ainult välise vaid ka sisulise kvaliteedi.

Avakontsert toimub juba 5. oktoobril First Unitarian Church'is, kus külalisena Saksamaalt esineb tenor Naan Põld.

Naan Põld, sünd. Tallinnas, kus alustas ka lauluõpinguid Tallinna Konservatooriumis. Aastal 1944 põgenes N. Põld Saksamaale, kus õppis Detmoldi Muusikaakadeemias prof. Husleri lauluklassis, lõpetas selle diplomi ja aurahaga. Sealt alates on N. Põld otsitud lauljaks Saksamaa ja Lääne-Euroopa kontsertlavadel ja ringhäälinguis, kus ta on võitnud kriitikute suure tunnustuse seisvatel lauluõhtutel ja sümfoonia- ja vokaalsuurvormide kontsertidel. N. Põld on esinenud kahekümnekolmes riigis Euroopas, Lõuna-Ameerikas, Ühendriikides ja Kanadas, ning on kõrgelthinnatud solistiks muusikapidustustel nagu: Wiener Festwochen, Holland Festival, Luzerner Festwochen, Flandern Festival, Stockholm Festspiele, Händel Festspiele Göttingen, Nymphenburger Sommerspiele München jm.

N. Põld on saanud tuntuks ka oma heliplaatide kaudu. Rahvusvahelise tunnustusena on nimetamisväärne „Grand Prix du Disque" Pariisis. Samuti on kriitikute tunnustuse leidnud heliplaat Mart Saare lauludega. Ameerika eestlaskonnale on kahtlemata tuntud ka heliplaadid esijoones eesti lauludega.

Alates 1967. a. on N. Põld korraliseks professoriks Hamburgi Muusikaülikoolis, kus ta on ühtlasi lauluosakonna juhatajaks.

PROTEST EESTI MAAPÕUEVARADE LAASTAMISE JA LOODUSE SAASTAMISE VASTU

18 eesti loodusteadlase kiri kolleegidele Soomes, Rootsis, Taanis ja Saksa Liiduvabariigis

STOKHOLM — 18 eesti loodusteadlast on saatnud kirja oma kolleegidele Läänemere äärsetes maades, milles nad selgitavad maapõuevarade laastamist ja looduse saastamist Põhja-Eestis. Loodusteadlased Eesti NSV Looduskaitse Seltsist, Eesti NSV Teaduste Akadeemiast, Tallinna Polütehnilisest Instituudist ja Tartu Riiklikust ülikoolist loodavad, et see tõsine keskkonnaprobleem tuleb arutusele rahvusvahelises ajakirjanduses ja rahvusvahelistel konverentsidel, et päästa Eesti ainulaadseid loodusvarasid ja panna piir loodusliku keskkonna üha suurenevale laastamisele ning reostamisele, mida Moskva võim teostab eesti rahva huvisid kahjustades.

Maikuus kirjutatud kirjas üteldakse: Mõeldes sellele, et Euroopa Julgeoleku- ja Koostöö Konverentsi lõppdokumendis seisab:

„Keskkonna kaitse ja parandamine, samuti looduse kaitse ja tema varade ratsionaalne kasutamine praeguse ja tulevaste põlvkondade huvides on üks suurima tähtsusega ülesandeid inimeste heaolu ja kõigi maade majandusliku arengu seisukohast ja paljud keskkonnaprobleemid, eeskätt Euroopas, on efektiivselt lahendatavad ainult tiheda rahvusvahelise koostööga", meie, 18 loodusteadlast: bioloogid, geograafid, geoloogid, spetsialistid keskkonnakaitse alal, pöördume selle kirjaga teie, oma kolleegide poole Läänemere äärsetel maadel. Meie eesmärk on anda teile tõetruu pilt (ilma ametliku tsensuuri ja poliitilise optimismita) Põhja-Eestis jõudsalt kasvavast hädaohust kohaliku maapõuevarade laastamise ja meie looduse — vee, õhu ja maapinna saastamise tagajärjel. Meie arvates niisugune areng peaks põhjustama tõsist muret kõigile rahvastele Läänemere piirkonnas, sest roiskvesi Põhja-Eestist voolab Läänemerre. Tänu oma kiviõli-ressurssidele on Eesti ainus maa Läänemere ääres ja üks vähestest Euroopas, mis on täielikult isevarustuslik oma energiavajaduste suhtes. Veel enam, kui Eesti oleks ise oma peremees, ta võiks oma naabermaadelegi anda odavat õli ja gaasi (ka rikastatud uraani). Eesti õli on odav, sest rikkalikud, kõrge kvaliteediga põlevkivi varud leiduvad kas otse maapinnal või selle läheduses. Sellele lisaks soodustavad Eesti Kiviõli tööstust tema võrdlemisi pikaaegsed traditsioonid. (Esimesed põlevkivi destilleerimisseadmed Eestis ja üldse maailmas rajati 1920. aastal.) Samuti ka tööstuse kõrge tasemega teaduslik alus ja tehnilised oskused. Praegusel õlinappuse ajal kogu maailmas oleks ülearune tõestada Eesti põlevkivi varude kasvavat tähtsust tema naabermaadele.

EESTI PÕLEVKIVI RAISATAKSE PÕLETAMISEGA

Ent, kahjuks, tegelik olukord areneb teistsuguses ja hoopis ohtlikus suunas. Suurem osa eesti põlevkivi lihtsalt põletatakse ära kahes hiiglaslikus soojusjõujaamas. Säärast kõrgeväärtusliku tooraine (vajalik paljude keemiliste produktide tootmiseks) raiskamist õigustatakse ametlikult „Kõrgema riigitarkusega", s.t. väitega, et sealses piirkonnas ei ole muid looduslikke energiavarusid kiiresti kasvava tööstuse jaoks.

Kuna energiakriis teravneb järjest kogu N. Liidus, on Moskvas planeeritud veel kolmanda, Eesti põlevkivi baasil töötava hiiglasliku jõujaama ehitamine. See omakorda nõuaks Eesti põlevkivi praeguse toodangu tõstmist kahekordseks. (Pärast sõda on see väga kiiresti kasvanud: 28,5 milj. tonnile 1975. a. võrreldes 0.86 tonniga 1940. a. Üksnes aastail 1971—75 tõusis toodang 51%, kusjuures lahtistes karjäärides kaevandatakse 47%. Aastail 1961—75 kasvas elektrienergia tootmine 9 korda. Aastal 1975 toodeti 16,7 miljardit kWh elektrienergiat ,sellest 90% põlevkivist. (Eestis toodetavast elektrienergiast läheb kaks kolmandikku maalt välja). Tegelik olukord on tabavalt kirjeldatud ENSV Teaduste Akadeemia Looduskaitse Komisjoni välja antud kogumikus.

Tsiteerime sellest:

„Enamuse toodetud põlevkivist kasutavad ära kaks suurt soojuselektrijõujaama (Balti ja Eesti SEJ). Peale selle tarbivad põlevkivi paar väiksemat elektrijaama ning Kohtla-Järve, Kiviõli ja Slantsõ (Vene NFSV) põlevkivikombinaadid. Tarbimise suure määra ja ühekülgsuse on põhjustanud põlevkivist saadava energia odavus võrreldes tunduvalt suurema küttevääruse, kui kaugelt sisseveetava kivisöe kasutamisega. Taolise majandusliku arvestamise vastu ei saaks midagi olla, kui soojuselektrijaamade tarbeks oleks kasutatud ka Maardla ääreosade madalamakvaliteedilist põlevkivi. Nüüd, kus suur osa Eesti Maardla keskosa kõige kõrgeväärtuslikumast põlevkivist on ülepeakaela ära põletatud, hakkame alles mõistma et neid varusid pidanud kasutama palju ratsionaalsemalt. Põlevkivi keemia paigaltammumine või tagasiminek näis paratamatu, kuna selle tooted ei suutnud konkureerida naftakeemia saadustega. Paraku oli selle arutluse aluseks veendumus naftakonjuktuuri muutumatusest. Praegu ei saa pidada põlevkivi tootmise suurendamist õigustatuks, seda enam, et kaod kaevandamisel on õigustamatult suured ning ilmutavad pidevalt kasvutendentsi. Meie näiteks kaevanduses „Estonia" on need jõudnud 50%-ni. Seepärast ei ole sugugi põhjendatud optimistlik arvamus, et põlevkivivarusid jätkuvat 200 aastaks. Kui arvata maha varud, mille kasutamine ei ole enam võimalik hoonestuse, teede jt. rajatiste pärast ning silmas pidada kasvavaid kaevandamiskadusid, võib meil põlevkivi jätkuva tootmise järsul suurendamisel vaid mõnekümneks aastaks. Meie põlevkivi varude forsseeritud ammendamist olukorras, kus ei ole lahendada suudetud veel selle ratsionaalse kasutamise probleeme, ei saa lugeda õigeks."

(Eesti NSV maapõue kaitsest, Tallinn, 1976, lk. 14).

PÕHJA-EESTI „KUUMAASTIK"

Muidugi, võib öelda, et kuidas üks riik oma maapõuevarasid kasutab või raiskab, on tema enda sisemine asi, kuid ei tohi unustada, et „. . . nende looduslike ressursside kasutamine praeguse ja tulevaste generatsioonide huvides on üks kõige tähtsamaid ülesandeid rahvaste heaolu ja kõigi maade majandusliku arengu seisukohast . . ." Kuid praegusest olukorrast lähtudes on Eesti naabritele veelgi tähtsam asja teine külg: ülemäära ulatusliku põlevkivi kaevandamise tagajärjel on tunduv osa Põhja-Eesti alast muudetud kuumaastikuks. Suured tuha- ja kivikuhilad kõrguvad hallil, sama hästi kui surnud maastikul. Viljarikas maapind ja taimestik on hävitatud tohututel aladel, õhk reostatud tolmu ja suitsuga ning väävlit, nitrogeene, fenooli sisaldavate mürkühenditega. Jõed nagu Purtse ja Pühajõgi (varem rikkad forellidest ja lõhest) on nüüd täiesti elutud ja mürgistavad meresse veel mitme kilomeetri kaugusel jõesuudmest. Põhjaveed on ohtlikult saastatud. Niisugune on Kirde-Eesti põlevkivikaevanduste alade „looduslik" pilt.

KÕLBMATU FOSFORIIDIJAHU

Teine suur kaevandusala on Põhja-Eestis Maardu lähikonnas (umbes 15 km Tallinnast ida pool). Seal kaevandakse fosforiiti. Kaevanduse juurde kuuluv keemiatehas (allutatud otse Moskvale) on groteskne näide ülitsentraliseeritud, tegelikkusest täiesti võõrdunud majandussüsteemist. Maardu produkt, fosforiidijahu, on täiesti kõlbmatu (kolhosid ja sovhoosid viskavad selle lihtsalt minema). Pealegi on toodangu kadu fosforidikaevandustes järsult tõusnud ulatudes kuni 15% kogutoodangust (kaks korda suurem kui oli 1960. a.).

Kurjaennustav probleem on kerkinud veel seoses düktoneemakildiga (mustkivi, s.t. madalama kvaliteediga põlevkiviliik, mida pärast söda on kasutatud uraani tootmiseks).

Osundame eelnimetatud kogumikust (lk. 15):

„Kuna diktüoneemakilt lasub fosforiidil, kuulub ta viimase karjääriviisilisel kaevandamisel eemaldamisele. Sel juhul on kildi ümbertöötamine veelgi tulusam, kui aga kilt heidetakse puistangusse," (nagu tavaliselt sünnib — selle kirja autorite teada) „hakkab ta isesüttinult põlema, reostades suitsu ja uhteõlidega õhku ja põhjavett ning tehes võimatuks hiljem puistangute metsastamise. — — — diktüoneemakildi kuhjamine puistangutesse, nagu see on toimunud senini Maardus, on üks ilmekamaid näiteid ebamõistlikust majandamisest. Selle pillamise eest ei tule mitte maksta neis rubladesse mittearvestatud väärtustes, mille kaotame Tallinna vahetu ümbruse puhta õhu näol, puhta lahe ja pinnasevee näol."

Loogiline järeldus oleks: kas sulgeda see suur, kuid majanduslikult mõttetu ja keskkonda reostav vabrik või ehitada ümber efektiivsemate väetiste tootmiseks, nagu on superfosfaat ja lämmastikuväetised, piirates ühtlasi kaevandamise ulatust (praegust) ning täielikult ära kasutada kõrvalproduktid. Kuid midagi niisugust ei juhtu. Moskva on ainult huvitatud toodangu võimalikust suurendamisest ja vabriku administratsioon (ei allu Eesti NSV välitsusele) ajab taga kõrgemaid toodangunäitajaid, preemiate saamiseks. Niisugune mõttetus kestab takistamatult (trahvid keskkonna reostamise eest on täpe, võrreldes preemiatega, mis Maardu vabrik saab toodangu suurendamise eest).

Maardu fosforiidimurrud ulatuvad juba Räbala-Jõelähtme-Kostivere aladele, mis on ainulaadne vabaõhumuuseum üle 200 registreeritud arheoloogilise mälestisega. See on ka üks vanimaid põllundusalasid, kus maaharimise traditsioonid ulatuvad läbi mitme sajandi kuni tänini. Nüüd katsutakse see väärtuslik ajalooline ala päästa tööstuslikust laastamisest loodusliku pargi rajamise teel. Kuid jällegi, lõplik otsus sõltub Moskvast.

MOSKVA PLAAN — UUS KAEVANDUS TOOLSESSE

Muret tekitab ka Moskva direktiiv avada veel üks suur fosforiidimurd Toolsesse Soome lahe kaldal, ettekavandatud toodanguga 5 milj. tonni aastas. Fosforiit rikastatakse samasse ehitatavas rafineerimisvabrikus ning veetakse N. Liitu ja välismaale. (Fosforiidi hind maailmaturul on viimasel ajal tublisti tõusnud). Eesti kompetentsed teadlased, teaduslikud organisatsioonid ja koguni mõned kohalikud administratiivorganid on esitanud kaalukaid põhjendusi Moskva keskplaneerijate sääraste kavade vastu.

Ka Eesti avalikkuses on hakanud muret tekitama asjaolu, et loodus, vesi ja maapind suurtel aladel reostatakse: kaugeleulatuvate tootmismeetoditega, mis on küllaltki hästi tuntud Maardu ja Kohtla-Järve kogemustest. Toolse kaevanduse rajamine tähendab, et kaks juba olemasolevat tööstuslikku „kõrbetsooni" (Maardu fosforiidi ja Kohtla-Järve kiviõli kaevandused ühendatakse samasuguse alaga Põhja-Eestis).

Sõnal „Toolse" on praegu eestlaste hulgas halb ja kardetav kõla. See tähendab veel rohkem täiesti laastatud maastikku ja ka tuhandete vene immigrantide sissetoomist, kes veel enam kõigutavad Kirde-Eesti rahvuslikku tasakaalu. (Kuuldub, et Eesti NSV Ministrite Nõukogu on otsustanud tuua Kohtla-Järve piirkonda veel 20.000 venelast tööjõuks ulatuslikult kavandatud uue kaevandusplaani täideviimiseks. Seni on eestlased viivitustaktiga püüdnud edasi lükata Moskva direktiivide rakendamist. Kuid liiga kaua ei saa nõnda vastu panna ja olukord paistab väga süngena.

Muidugi, tuleb mõönda, et looduslikku keskkonna kaitseks on siiski mõningaid abinõusid tarvitusele võetud. Seda peamiselt paljude eesti loodusteadlaste ja teiste entusiastide visade püüdlustega juba pikemat aega. Samuti peab ka märkima, et mitmedki ametisikud on ärganud oma bürokraatlikust kõiksusest ning hakanud teostama praktilisi abinõusid looduse ja tema ressursside kaitseks.

1977. a. algul võeti vormiliselt riikliku kaitse alla 185 700 hektaarit (4,1 % Eesti kogu territooriumist), sealhulgas ka ahemaa Põhja-Eesti piiri ääres, mis on esimene looduslik park N. Liidus (64 000 ha, rajatud 1971. a.). Muudest abinõudest nimetagem elektrifiltreid jõujaamades (kahjuks pole nende efekt kuigi märkimisväärne). Kohtla-Järvel alustati roiskvee puhastusseadmete installatsiooniga, on katsutud tasandada mõningaid mahajäetud põlevkivikarjääre (kuid aastail 1971—75 taaskultiveeriti ainult 1800 ha). Vaatamata sellele, et 1971—1975 ehitati senisest 4 korda rohkem veepuhasteid, ei ole vähenenud jõgedesse ja merre voolava roiskvee hulk. Vt. ajakiri „Eesti Loodus" nr. 5, lk. 296). Õhu ja maapinna kvaliteet Kohtla-Järvel on halvem, kui lubavad tervishoiumäärused, peab „Eesti Loodus" tunnistama ja põhjavee reostumine ületab lubatud normid (samas lk. 296).

Vaadeldes keskkonna probleeme mitmest küljest, peame mõõnma, et

(Järg lk. 6)

Protest Eesti . . .

(Algus lk. 5)

kusagil pole õieti põhjust uhkustada silmahakkava paranemisega. Meie ei märka veel — kuigi sooviksime seda tungivalt — mingit radikaalset muudatust praeguses ohtlikus olukorras. Võib küll öelda, et mitmesuguste abinõude rakendamise tõttu keskkonna kaitseks, on olukord üldiselt pisut stabiliseerunud (kuigi mitte igal pool), kuid märgatavat pööret paremusele pole näha.

Võidakse küsida, miks? Eestis kooskõlastati ju 1957. a. esimene looduskaitse seadus N. Liidus. Tõsi küll, olemasolevates seadustes on palju lünki ja vasturääkivusi, kuid peaprobleem on mujal. Seni kui tööstustoodangu edendamisele antakse prioriteet kõigi muude arvestuste ja hinnangute kõrval, pole tõenäoliselt oodata mingit tegelikku ajendit maapõuevarade ratsionaalseks kasutamiseks ega tõhusat mehhanismi keskkonna kaitseks. Praeguse süsteemi juures on nii keskse kui kohalikud partei- ja valitsusorganid huvitatud ainult oma jooksvate eesmärkide ja preemiate saavutamisest, vaatamata sellele, mis see pikapeale maksma läheb ja hoolimata lobduse kahjustamisest, nagu möönab ka ajakiri „Eesti Loodus" (lk. 280—281).

KESKKONNA TASAKAAL ON HÄDAOHUS KOGU LÄÄNEMERE BASSEINIS

Arvestades tõsiasja, et kõik need tööstus- ja kaevandusalad on koondatud Soome lahe lõunakaldale, peaks olema selge, et uute kivimurdude, kaevanduste ja soojusjõujaamate rajamine (nagu ette nähtud 10. viieaastaplaanis) toob vältimatult kaasa dramaatilisi muudatusi keskkonna tasakaalus mitte üksnes Põhja-Eestis, vaid kogu Läänemere basseinis.

Helsingi lõppdokumendis seisab: „Iga osavõttev riik peab kooskõlas rahvusvahelise õiguse põhimõtetega ja koostöö vaimus kindlustama, et tema territooriumil läbi viidud ettevõtted ei kahjusta keskkonda teistes riikides või väljaspool tema enda riikliku jurisdiktsiooni piirisid asuvatel aladel."

Seepärast oleme sunnitud pöörduma teie poole. Me loodame siiralt, et see tõsine keskkonnaprobleem tuleb arutusele rahvusvahelises ajakirjanduses ja rahvusvahelistel konverentsidel, mis tegelevad keskkonna kaitsega. Avameelne ja põhjalik diskussion tuleks kasuks ja abiks kõigile. Me loodame ka, et 1974. a. allakirjutatud kokkuleppel Läänemere kaitseks saab olema praktiline väärtus kõigile maadele Lääne mere ääres. Pidagem meeles, et 1975. a. Helsingi konverentsi juhtsõna oli — „koostöö". See mida me just praegu tungivalt vajame, on Läänemere piirkonna kõigi loodusteadlaste tõeline koostöö ja solidarsus, et aidata päästa Eesti ainulaadseid loodusvarasid ja panna piir loodusliku keskkonna üha suurenevale laastamisele ning reostamisele, mida Moskva võim teostab, eesti rahva edaspidiseid huvisid kahjustades.

Meie arvates on Põhja-Eesti keskkonna dramaatiline seisukord lühinägeliku, laiutava koloniaalvõimutsemise tulemus, mis peaks olema hoiatavaks eeskujuks naabermaadele.

Meie kiri on mõeldud tagasihoidliku, kuid siira panusena Euroopa Julgeoleku ja Koostöö Konverentsi otsuste rakendamisel.

Tallinn-Tartu, mais 1977.

18 loodusteadlast Eesti NSV Looduskaitse Seltsist, Eesti NSV Teaduste Akadeemiast, Tallinna Polütehnilisest Instituudist, Tartu Riiklikust ülikoolist.

(„Teataja")

Kodumaalt lahkumise tähistamine Rochesteris

Esimene jumalateenistus Rochesteris pärast suvist vaheaega toimus laupäeval, 17. septembril ühes armulauaga. Teenis õp. Johan Teras Chicagost. Tuttavasse 1410 Clifford Ave. asuvasse Kristuse Kirikusse oli kogunenud kenakene hulk kaasmaalasi. Seekordne jumalateenistus oli peamiselt mõeldud kodumaalt lahkumise mälestuseks 33 aastat tagasi. Õp. J. Teras oma jutluses tõi esile olukordi 1944 aastal toimunud Emajõe kui ka Narva rinnetel, esitades arvusid meie kodumaa kaitsjate kaotuste kohta.

Organistiks oli Leo Virkhaus Bostonist.

Pärast jumalateenistust pakuti kohvi.

Lõikuspüha jumalateenistus Rochesteris peetakse 22. oktoobril kell 7 õhtul samas kirikus. Kõik, nii ligidalt kui ka kaugelt on teretulnud.

Juhan Käis

EESTI ANASTAMINE LÄÄNERIIKIDE SALADOKUMENTIDE VALGUSES

6.

12. jaanuaril 1941 toimusid Nõukogude Liidu Ülemnõukogu valimised. Eestist valiti 29, Lätist 32 ja Leedust 35 Moskva Sovjetisse. Leedu NSV valitsus viidi üle Kaunasest Vilnosse. Balti liiduvabariikidel oli ühine sõjaväeline ülemjuhatus Riias, milles venelased olid ainuvalitsejad. Samal ajal Ameerika Suursaatkond Moskvas teatas Washingtoni, et Venemaal ja okupeeritud Balti maades värvatakse G.P.U. agente USA-sse saatmiseks. 1941. a. aprillis-mais Moskva saatis sadade miljonite dollarite väärtuses kulla tagavarasid USA-sse Ameerikast ostetud sõjavarustuse eest maksmiseks.

Saksa suursaatkond Moskvas avaldas USA diplomaatidele, et võimalik Vene-Saksa sõda võiks kesta paar kuud, kuna Vene väes on korralagedus ja paljud kõrgemad Vene ohvitserid mõrvati Stalini käsul peale sõda Soomega. Aprillis-mais 1941 USA-s oli tekkinud avalik meeleolu, peamiselt senaator kol. Lindbergh'i, kuulsa lenduri mõjustusel, et USA ei saa Inglise huvides seda sõda võita ega polnud huvitatud sekkumisest nagu London soovis. Lindbergh soovitas: laske Hitler ja Stalin sõdivad, USA-l pole tähtis kumb pool võidab, sest mõlemad on imperialistlikud diktaatorid ja hirmuvalitsejad.

Moskva alustas juba 1941. a. aprillis mobilisatsiooniga Saksamaa kallaletungi vastu, mida lähemal ajal oodati.

Maikuus toodi suuri Sovjeti väeüksusi Kauge-Idast Euroopa aladele. 21. juunil 1941 USA suursaadik Moskvas reisis rongiga Moskvast Vladivostokki ja luges teel 200—220 rongi Vene sõjaväelastega kiirustamas läände. Londonis teati, et Saksamaa koondab vägesid Petsamost kuni Musta mereni. Arvati, et see on Venemaa hirmutamine, rohkema sõjavarustuse väljapressimiseks. 18. juunil „Tass" avaldas, et Nõukogude Liidul pole midagi Saksamaa vastu, nad on sõbrad ja sõja jutud on vaid kapitalistide propaganda.

Nagu teame, puhkes Saksa—Vene sõda 22. juunil 1941. Päikesetõusu ajal von Ribbentrop kutsus Vene suursaadiku Berliinis, Dekanosov'i oma juurde ja andis üle pika rea süüdistusi: salajane Inglismaa toetamine Moskva poolt, propaganda Hitleri vastu, Jugoslaaviale relvade müük ja Balti riikide okupeerimine ja liitmine N. Liiduga, mis oli vastuolus 1939. a. Ribbentrop—Molotovi kokkuleppega.

Saksa poolel alustasid liitlastena sõda Venemaa vastu: Slovakkia (sai vahepeal iseseisvuse), Ungari, Kroaatia, Rumeenia ja Soome. Hispaaniast saabus 18,000 vabatahtlikku.

9. juulil USA okupeeris Islandi, selle valitsuse palvel Saksa okupatsiooni vältimiseks.

Augusti alul Poola valitsus eksiilis, (Londonis), sõlmis abistamislepingu Moskvaga ja andis Venemaale suuri rahalisi toetusi ja laene.

1939. a. Ribbentrop-Molotov lepe tühistati Poola osas. Kindral Andres formeeris Poola armee Venemaal, lubati Poolale iseseisvust. Andersi vägi formeeriti Vene orjalaagritest. Moskva ei usaldanud poolakaid. Poola üksusi paisati sakslaste vastu ilma relvadeta, nagu ka Eestist Punaarmeesse mobiliseeritud üksusi saadeti rindele ühe püssiga mitme mehe kohta. Venemaa vangilaagrites massiliselt leiduvate poolakatele, kes olid nõus Venemaal formeeritavatesse Poola üksustesse astuma, anti amnestia. Poola valitsuse eksiilis saadik akrediteeriti Kremli poolt ja lubati Poola saatkonna avamiseks Moskvas.

Briti valitsuse dokumendid kordavalt kinnitavad, et Moskva võimumehi ei saa usaldada ja meenutavad äsjast koostööd Hitleriga. 22. juunil Churchill teatas Alamkojas Saksa—Vene sõja puhkemisest ja deklareeris, et igaüks kes võitleb natsismi vastu, saab Inglismaa abi. Järgmisel hommikul oligi Vene suursaadik Maisky A. Eden'i ukse taga abipalvega.

Londonis leiti, et Venemaad on Brest-Litovski rahulepingust peale ebaõiglaselt koheldud.

Venemaa olevat kaotanud I Maailmasõja ajal territooriumi koos 60 miljoni elanikuga. Balti riigid olid Tsaari-Venemaa osa ja neil oleks parem kuuluda N. Liitu ja Moskva kaitse-süstemi. Moskvale avati kümnemiljoni nael-sterlinguline krediit, 3% intressiga. Eesti Vabariik maksis 1940. a. 7% oma võla eest Londoni pankadele.

Inglise lennuvägi hakkas Saksamaa sõjatööstuse keskusi pommitama, ka okupeeritud Prantsuse territooriumil.

Venemaale saadeti peamiselt inglise lennukeid ja tanke. Stalin võttis endale ka sõja-rahvakomissari tiitli ja moodustas „State Defense Committee", mille liikmeteks oli veel kolm Punaarmee marssalit.

3. juulil 1941, kui olukord oli päris täbar, siis Stalin pidas raadios kõne ja kuulutas sõja Saksamaaga venelaste rahvuslikuks sõjaks. Ta andis käsu, kui Punaarmee taganeb, siis tuleb kõik liikuvad esemed kaasa tuua, partisanid maha jätta, sillad õhku lasta, varustuse laod, telefon, jne. hävitada. Ka kõik elumajad põletada. Kõik tulgu appi Venemaa „demokraatlike vabaduste" kaitseks. Nii Stalini kui ka 22. juuni Molotovi kõnes kommunistliku korra kaitseks ja säilitamiseks, kedagi appi ei kutsutud. See jäi ütlemata arusaadavatel põhjustel, märgivad Briti allikad.

President Roosevelt'il tekkis 1941. a., peale „Atlandi Deklaratsiooni" avaldamist, raskusi USA Kongressiga.

Roosevelti ja Churchilli poolt avaldatud deklaratsioon on rahvaste enesemääramise õiguse ja demokraatlike vabaduste ja ka UN-i põhikorra, „Charteri", alustalaks. Selle deklaratsiooniga ühines ka N. Venemaa, kuna selle sisu oli mõeldud Hitleri Saksamaa vallutuste hukkamõistmiseks ja Hitleri käsul vallutatud riikidele enesemääramise õiguse taastamiseks. N. Venemaa poolt vallutatud impeeriumi kohta pole Atlandi Dekl. eeskirja aga senini suudetud rakendada.

USA Kongressi liikmed leidsid, et Atlandi Deklaratsioonist oli usu- ja pressivabadus välja jäetud. President Roosevelti kahtlustati, kas nende vabaduste väljajätmine toimus teadlikult, selleks et Nõukogude Liitu mitte deklaratsiooniga ühinemast eemale peletada. President oli aga võimeline seda kahtlust pareerima.

USA, Briti ja teiste läänеriikide saatkondade sulgemist Balti riikides nõuti Moskva direktiivide kohaselt juba juuli kuu lõpul 1940, s.o. enne Balti riikide vormilist vägivaldset N. Liiduga liitmist.

Washingtoni ähvardused vastukaaluna N. Liidu konsulaatide sulgemisega, nagu eespool mainitud, USA-s kahe-kuise pikenduse saamiseks, ei andnud loodetud tagajärgi Moskva võimumeeste ees.

Nii surutigi läänеriikide diplomaatilised esindused Moskva käsul Balti riikidest välja augustikuul ja viimased ranged likviteerimise eeskirjad viidi lõpule septembri kuus 1940.

Ebanormaalse kiirustamise põhjuseks olid ilmselt: et USA valitsus ei annud üle N. Vene saadikule Washingtonis Moskva poolt pettusega üritatud Balti riikide hoiuseid Ameerikas ja et sooviti võimalikult kiiresti lõpetada läänеriikide diplomaatide Balti riikides rakendatud okupantide terrori ja vägivalla tunnistajateks oleku võimalus.

Alates 1940. a. sügisest USA ja Briti diplomaatilised dokumendid ei avaldanud enam iseseisvaid peatükke sündmuste kohta Balti riikides.

Mõningaid lühemaid andmeid pudenes aeg-ajalt sündmuste kohta 1940. a. sügisest kuni 1944 eriköidetes ja peatükkides „Russia" all.

☆

Eelnenud seeria-kirjutuse allikmaterjalide rohkuse tõttu on refereeritud vaid väike osa neist saladokumentidest, lühikese kokkuvõtte-jutustuse vormis. Sai esitatud ka mõned kohad täpses tõlkes.

Referents-dokumentide täpsete viidetega allikmaterjali köite ja lehekülgede loendamisega ei oleks see sobinud ajalehe jaoks. Vajalikud viited on aga saadaval ja Xerox koopiad kogutud, talletatud.

Kasutatud ametlike allikmaterjalide trükid on kõik läbi müüdud. Sellega puudub praegu võimalus nende originaal-köidete ostmiseks meie arhiividele ja ka paljud ülikoolid ja hiljem loodud instituudid Ameerikas ja teistel mandritel on ilma vastavate allikmaterjalideta. Oleks vajalik ja praktiline, et meie keskorganisatsioonid USA-s ja Kanadas leiaks tööjõudu ja vajalikke summasid, et Balti riikide ja teiste Ida-Euroopa ikestatud maade kohta sobiva vajaliku valiku dokumente valiks ja neist 2000—3000 lk. eri-väljaande paaris köites laseks trükkida. Seda saaks müüa üle kogu maailma ülikoolidele, uurimisasutustele ja ka kõigile paguluses asuvatele organisatsioonidele, instituutidele ja teaduslikele uurijatele.

JAAN ALMER KATUSETÖÖD

Teeme uusi ja parandame vanu, samuti suvilate katuseid.

Helistada tel. 699-5295

TIIBKLAVERID — PIANIINOD
Petrof, Bluthner, Forster, j.t.
Uued ja renoveeritud.
Kitarrid, akordionid ja teised MUUSIKARIISTAD
Parandus. Üürimine.

REMENY
house of music Ltd.
553 Queen St. W., Toronto 133, Ont
Tel. 363-1966

Paul Juttus

AUTOSÕITJATELE

Põhja-Ameerika autotööstused on selja taha jätmas järjekordset edukat äriaastat, vaatamata juttudele suurest tööpuudusest, inflatsioonist, tudemedast tulevikust ja segastest maailmapoliitilistest olukordadest. Eeldatakse, et 1977 mudeliaasta kujuneb näiteks General Motors'ile kõige tulukurents „Ford" ei jää mitte kuigi kaugele maha. 1977 pani ka autoehitajaid uskuma, et USA ja Kanada autosõitja pole kaugeltki nii kõvasti suurte limusiinide ja võimsate mootorite küljes kinni nagu alul arvati, vaid on aegapidi kohanemas väiksema ja ökonoomsema sõiduriistaga. Ennustatakse, et 1978. a. 50% autoostjatest otsustavad kompaktse ja väikeauto kasuks. 1977 mudel-aastal ostsid ca 55% kas siis suuri või keskmise suurusega autosid. Mudelite väiksemaks kujundamisega seoses kulutasid autotööstused sel aastal vähemalt 2 biljoni dollarit ja peatselt ilmuvad autoäridesse selle tohutu summa saavutused.

General Motors on täiesti ümber kujundanud oma keskmise suurusega autod: Chevelle, Cutlass, Monte Carlo, LeMans, Century ja Grand Prix, muutes need 15—24 tolli lühemaks ja 600 kuni 900 naela kergemaks. Uue kere ehituslaadi tõttu on aga nende sisemine ruum avaram ja ka pakiruum ligi poole kuubik meetri võrra suurem. Alghinnaga kaasakäiv mootor on sel aastal veelgi väiksem — 200 cu. in V6 ja suuremat kui 305 cm. in V8 mootorit pole ülalmainitud autode jaoks üldse saadaval. Uued keskmise suurusega autod peaksid olema tunduvalt ökonoomsemad bensiini osas (kuni 10 km. enam galloniga) ja sõidu-käsitluse omaduste poolest sama head kui senised mudelid.

G.M. suurautode (nagu Pontiac, Buick, Oldsmobile, Chevrolet ja Cadilac) kerekuju ja mootorite reastus on jäänud 1978 .a. mudelitel täpselt samaks nagu see oli 1977. a. On tehtud ainult värskendavaid muudatusi teatud kroomosadele, tuledele jne. ja kasutatud uuemustrelisi polsterdusmaterjale. Sama on maksev ka kompakt-autode osas, väljaarvatud ehk Pontiac Ventura ümberristimine Phoenix'iks ja selle „ümberdekoreerimine" nii, et vahe võistleja Novaga oleks rohkem silmapaistev. Umbes samasse suuruseklassi kuuluvad sportautod Firebird ja Camaro on põhiliselt endised, aga kui keegi ikkagi väga igatseb väledat sõidukit, on nende ostjatele võimalik saada 6.6 liitrelist (400 cu. in.) V8 mootorit, ostes kallimahinnalise mudeli (Trans Am).

Kõik märgid viitavad, et sub-kompakt autode osas on kõigil Ameerika autotööstustel midagi plaanis importeeritud väikeautode sissetungi tagasilöömiseks. Põhjust on kerge leida statistilistest andmetest, millede kohaselt importeeritud autode müük läks 1977. mudelaastal tunduvalt ülesse (Kanadas 3% võrra) ja vallutas ligi viiendiku tervest turust. Selline suund tähendab nii valuuta kui ka töökohtade kaotust, mainimata profiidist, mis vööraste taskutesse veeres. Henry Ford II ennustas hiljuti kõige suurema veendumusega, et 1978 mudeliaastal langeb importeeritute müük tagasi 14%-le ja langeb veelgi järgmiste aastate jooksul, kui „kolm suurt" on oma plaanid teostanud. Näiliselt sellega seoses sai G.M. hakkama teoga, mida pole juba aastaid enam juhtunud — nimelt vähendas oma 1978. a. pisiautode Acadiani ja Chevette hinda üsna tunduvalt (Kanadas kuni $482.— võrra) ja tuli esmakordselt turule 4-ukselise väikeautoga, mis senini oli importeeritute monopoliks. Kallimahinnaliste väikeautode — Sunbird, Skyhawk, Omega ja Monza — juures on tehtud ka ainult värskendavaid muudatusi. Nende järele oli nõudmine 1977. a. eriti suur ja selle tagajärjel müüsid autoärid viimased maha juba kesksuvel, mis kahtlematult aitas teataval määral kaasa importeeritud väikeautode edule. Produktsiooni suurendamisega loodetakse 1978. a. sellise ebaloomuliku olukorra kordumist vältida. Vega ja Astre nimed kaovad G.M. autode perest ja nende asemel suurendatakse Sunbird'i ja Monza mudelite arvu.

Ford Motor Co. laskis paar kuud tagasi turule Euroopas ehitatud väikeauto Fiesta, konstrueeritud esiratta-veo printsiibil. Septembri alul järgnes sellele kompaktne Ford Fairmont ja Mercury Zephyr, asendades senise Maverick'u ja Cometi. Uued kompakt-mudelid kaaluvad umbes 3000 naela, neid ehitatakse nelja, kuue ja kaheksa tsilindriliste mootoritega ja võivad ka hinna poolest kujuneda tubliks konkurensiks kompaktsete turulõigus.

Chrysler Co. tõi 1977 mudelaasta keskel turule kaks uut luksusautot: Dodge Diplomat ja Chrysler LeBaron, millede produktsioon kandub muutumatult 1978. mudel-aastasse. Septembris turustab Chrysler kaks Jaapanis ehitatud väikeautot — Dodge Challenger ja Plymouth Sapporo ja kunagi 1978. a. jaanuaris veel kaks väga väikest — Plymouth Horizon ja Dodge Omni, mõlemad esiratta veoga, millised ehitatakse siin mandril.

American Motors pakub oma äri-sõpradele sel sügisel uudisena luksusliku kompaktauto Concord senise Hornet'i asemel.

Autosõpradel, ostjatel ja asjahuvilistel pakub septembri lõpp ja oktoobri algus palju uut ja huvitavat, ükskõik millise autotööstuse esinda-ja juurde ta sisse astub. Nagu igaüks kohe võib märgata, on suund ökonoomse, praktilise ja loogilise suurusega auto poole. Tagasihoidlikumaks on ka muutumas uute mudelite turuletuleku sündmus ise. Kes meist ei mäleta kuidas veel mõni aasta tagasi sel puhul suuremates müügikohtades mängisid tuntud orkestrid, esinesid kuulsad TV ja filmistaarid, pakuti suupisteid ja jooke, loositi külastajate vahel välja kalleid auhindu jne. jne. Kogu P.-Ameerika autotööstus tuli oma uue toodanguga „Tema Majesteedi" tarbija ette enamvähem samal ajal ja loodud karnevali-meeleolus katsuti ostjaid oma poole meelitada. Uute mudelite turule toomine mudeli-aasta kestel ja turustamismeetodide muutumine hakkab seda traditsiooni silmnähtavalt nõrgestama. Selle mandri automaailm elab praegu perioodis, kus lööklauseks on: „Väike on suurem" (Small is bigger) mis sobib kahjuks ka hindade kohta. On tõsi, et autod muutuvad väiksemaks, samal ajal, kui hinnad nihkuvad hoopis vastas suunas — ikka ülespoole ja suuremaks.

Lõikuspüha Floridas

Lõuna-Florida eestlaste lõikuspüha jumalateenistus peetakse 2. oktoobril St. John Lutheri kirikus 2919 Van Buren St. Hollywood. Hollywood St. ja 195 lõuna-ida nurgas, kell 3 p.l. Teenib õpetaja Priit Rebane Tampast.

Pärast jumalateenistust koosviibimine kohvilauas, kus tuleb arutusele edaspidised jumalateenistused, ühine matusepaiga küsimus ja võimaluse leidmine oma koguduse rajamiseks.

Edaspidi kavatsetakse kasutada selle kiriku seltskondlikke ruume ka teisteks üritusteks.

Oleks väga soovitav, et kõik Lõuna-Floridas elavad eestlased sellest jumalateenistusest ja pärastisest koosviibimisest osa võtaksid, sest siine kiriklik elu ja sellega seoses olevad sündmused on senini toimunud suurte raskustega.

Siin elavad eestlased on kõrges vanuses, keskmine üle 70 aasta. Surmajuhtumid on sagedased, meie keegi ei tea millal meid ära kutsutakse, sellepärast kasutage nüüd võimalust, et luua oma eestlaste kogudus ja surnuaed.

Ajutine juhatus

Ole ustav

Iga asata septembri ja oktoobri kuu on meile ajaks, mil meil on põhjust mõtelda sellele, kust me oleme tulnud, kes meie oleme ja millised asjad on tähtsad meie elus. Kõikidest nendest olulistest küsimustest on muidugi võimalik mööda rutata, üteldes minevik on minevik ja meil on küllalt tegemist oma elu olevikuküsimuste korraldamisega. Minevik on aga siiski väga tähtis osa meie totaalsest eksistentsist, kuna ta on aluspõhjaks meie olevikule ja ka tulevikule. Minevik ja me elukogemused on tähtis osa meie hingest ja elust. Niisiis kõigepealt: kust me oleme tulnud? Oleme tulnud Euroopa põhjaosast, ühelt maalt, mis kannab Eesti nimetust. Seal me sündisime, kasvasime, hakkasime elama oma elu, kuni idast sissetungiv punajõud hakkas ohustama meie elu. Nii me saime põgenikeks. Põgenik ei ole tavaline väljarändaja, kes lahkub oma sünnimaalt, et endale ja oma lastele mõnel teisel maal otsida paremaid elamistingimusi. Nii me siis oleme kristliku maailmavaatega eestlased, kes lahkusid Kodu-Eestist, kuna me leidsime, et meie ei taha elada kommunistliku ja ateistliku vägivalla all. Oma teekonnal vabadusse meie kogesime merel ja maal hädaohtusid aga ka suurt Jumala armu, mille läbi meile ja me lastele ja noortele koitis uue elu algus. Sellest kõigest võrsub vastus küsimusele: millised asjad peaksid meile olema vabaduses elades tähtsad. Parima vastuse sellele kolmandale küsimusele annab meie oma kristlik ja rahvuslik südametunnistus. Aga on hea kui meie Kodu-Eestist lahkumist meenutades ja Usupuhastuse pühale vastu minnes endale radikaalse selgusega ütleme: hoidkem kinni oma rahva sügavamatest väärtustest, mis meiega on võõrastele maadele meie hinges, meie usus, meie kultuuris ja selle valdustes kaasa tulnud.

Iga aasta septembri ja oktoobri kuul on midagi väga tõsist ütelda meie hingele, ja selleks on: Ole ustav ja hoia oma hinges ja kodus põlevana armastus Jumala ja oma Eesti rahva vastu.

RUDOLF KIVIRANNA

ROCHESTER

Ikestatud Rahvaste Nädala väljakuulutamine toimus Rochesteri linnapea Thomas P. Ryon'i poolt Rochesteri City Halli suures koosolekute saalis kesknädalal 20. juulil kell 11 päeval päevakohase proklamatsiooniga.

Vastava tseremooniaga toodi koosoleku saali Ikestatud Rahvaste lipud, (osa, kuna kõigi rahvuste lippe ei olnud kohal) teiste hulgas ka Eesti lipp, mida hoidis kogu aktuse aja rahvariides eestlanna Dodi Alang, kes Abel Pintsoni puhkusel oleku puhul esindas ka Rochesteri eestlaskonda.

Suur koosoleku saal oli rahvast tungil. Kuna igal aastal peale teiste rahvuste, ka Eesti, Leedu ja Läti rahvuste esindajad esinesid lühikeste kõnedega, siis sel aastal oli kokkulepitud ühele kõnelejale kõigi Balti rahvuste nimel. Selleks oli noorema põlve aktiivne ja hea kõneleja Läti rahvusest Viestovrs Timrod, kes omas kõnes mainis ka E. V. Presidendi K. Pätsi saatust paguluse vangistusest väljasaadetud kirjade põhjal.

Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides oli saatnud E. V. Presidendi K. Pätsi kolm ametliku E. V. Esindaja Ernst Jaakson'i poolt tõendatud ärakirja Rochesteri esindajale. Need paljundas Abel Pintson siin paarkümmend tõendatud ärakirja ja saatis need nädal enne IRN ühes pikema seletuskaaskirjaga kohalike kongressi liikmeile, linnapeale, ajalehtedele, TV neljale jaamale (8, 10, 13 ja 21) ja Raadio jaamadele. Ka kohalike Ikestatud Rahvuste esindajaile. Sellepärast oli ka tänavune Rochesteris toimunud IRN teistsugune eelmistest aastatest toimunust ja pearoht oli Balti riikide ja rahavste saatusel.

Linnapea oma proklamatsioonis mainib mäletavasti esimest korda teiste Ikestatud Rahvaste seas ka Eesti, Läti ja Leedu nimesid. Eelmistel aastatel on rohkem rõhutatud Ukraina j.t. rahvaid. Kohalikud ajalehed, Democrat & Chronicle avaldasid 20 ja 21 juulil pikemaid kirjutusi Ikestatud Rahvuste nädalast ja nende rahvaste traagilisest saatustest. Kohalikud TV jaamad filmisid koosolekut ja andsid sellest ülevaateid oma õhtustes saadetes. Ka on mõned vastanud Abel Pintson'i poolt väljasaadetud kirjadele.

Kindlasti võib selleaastast Rochesteris toimunud Ikestatud Rahvuste Nädalat kordaläinuks pidada ja on äratanud suuremat tähelepanu ajakirjanduses, raadios ja TV jaamade poolt. Seda tuleb lugeda nende K. Pätsi kirjade tulemuseks, mis siin laiali saadeti.

A. K.

ARMAST ISA, VENDA, ONU JA SUGULAST

Kapten BERNHARD NELBERG'i

sündinud 1. novembril 1900 Kolga vallas
surnud 20. septembril 1977 Torontos

leinavad kurbuses

AGO NELBERG abikaasaga
LEIDA ja AUGUST KIILASPEA
ENN KIILASPEA perekonnaga
MAIE LANDRA perekonnaga
SUGULASED Eestis

Mälestame leinas oma lugupeetud kaasvõitlejat

kaugesõidu kapten

BERNHARD NELBERG'I

EESTI KAUBALAEVASTIKU JUHTKONNA KOONDIS TORONTOS

Meie auväärset vilistlast

JOHANNES KADAI'D

sünd. 28. märtsil 1906 Tarvastus
surn. 24. septembril 1977 Torontos

mälestab sügavas leinas

KORP! TEHNOLA

Oma armast vilistlast

HENDRIK KIRIK'UT

sündinud 14. märtsil 1913 Eestis
surnud 23. septembril 1977 Bracebridge'is

mälestab sügavalt leinates

EESTI ÜLIÕPILASTE SELTS

Lugupeetud ja armast klubiliiget

BERNHARD NELBERG'I

mälestab leinas

TORONTO EESTI PENSIONÄRIDE KLUBI

Armast vilistlast

JOHANNES KADAI'D

mälestab leinas

EESTI KORPORATSIOONIDE LIIT

Meie keskelt lahkunud

HENDRIK KIRIK

mälestame sügavas leinas

EESTI ÕIGUSTEADLASTE ÜHING KANADAS

Endist juhatuse liiget

Kapt.

BERNHARD NELBERG'I

mälestab

EESTI ABISTAMISKOMITEE KANADAS

Armast sugulast ja ristiisa

JOHANNES KADAI'D

mälestavad leinas

ARBU perekonnaga
VALVE perekonnaga
WILHEMINE MUHLI Ameerikas
ja SUGULASED Eestis

Armast sõpra

HENDRIK KIRIK'UT

mälestavad kurbuses

RICHARD KAIMRE abikaasaga
OTTOMAR KESS abikaasaga
KUSTAV KURG abikaasaga
HUGO URM abikaasaga
MIHKEL RAEDLA
OTTO ROOS abikaasaga

Armast kauaaegset sõpra

BENNO NELBERG'I

mälestavad kurbuses

ENDEL ARUJA perekonnaga
ILMAR HEINSOO perekonnaga
HARRY TAMSALU perekonnaga
HARJO TARI
THEO VELLEND perekonnaga
ARVED VIIRLAID perekonnaga

Armast perekonna sõpra

JOHANNES KADAI'D

mälestavad sügavas leinas

WALTER ja HERMIINE KOPPEL

Armast

HENDRIK KIRIK'UT

mälestavad

ELLA ja JÜRI ELKEN
ANN ja TÕNU NÕU

Armast

JOHANNES KADAI'D

mälestavad leinas

JAAN SAUN
VALVE ja HARALD MANDEL

Armast akadeemilist isa ja perekonna sõpra

JOHANNES KADAI'D

mälestavad kurbuses

LEO ja REET KANN

Kallist sugulast

HENDRIK KIRIK'UT

mälestavad leinas

JAAK ja HELVI IIR

Head perekonna sõpra

JOHANNES KADAI'D

mälestavad kurbuses

IGOR, LEIDA
NORA, IRJA ja REIN

Lugupeetud ja armast sõpra

JOHANNES KADAI'D

mälestavad kurbuses

TOIVO ja ANNE KULPA

Avaldame kaastunnet pr. Kirikule ja lastele

HENDRIK KIRIK'U

surma puhul

H. K. INSURANCE AGENCY LTD.
GARRY BROOMAN
URSULA TARTU

Kauaaegset head sõpra

JOHANNES KADAI'D

mälestavad

ANTS ja LEIDA LAANEP

Head sõpra ja kolleegi

HENDRIK KIRIK'UT

mälestavad

ILMAR HEINSOO
HUGO LATER ja
EERIK PURJE perekondadega

JOHANNES KADAI'D

vaikses leinas mälestavad

NORA ja EDUARD TAUL
EEVI ja RAFFI MOKS

ARMAST HOOLITSEVAT ABIKAASAT, ISA JA VANAISA

JOHANNES KADAI'D

* 28. märtsil 1906 Tarvastus
† 24. septembril 1977 Torontos

mälestavad sügavas leinas

abikaasa ILONA
MAIA-PIRET perekonnaga
TÕNU perekonnaga
JÜRI perekonnaga
KAIE-KATRIN perekonnaga

Ei kalmuküngas kata kallist
mälestust, ei jäädavalt
võta surm su armastust.

Kirstupanek 30. sept. kell 8 õ. Murray E. Newbigging matusemajas.
Ärasaatmine samast laupäeval, 1. oktoobril kell 10 hommikul Mt. Pleasant kalmistule.

ARMAST VENDA JA ONU

JOHANNES KADAI'D

mälestavad sügavas leinas

HILDEGARD WÄÄLMA
PIA perekonnaga
JUHO abikaasaga Rootsis

ISSANDA JEESUSE KRISTUSE LUNASTAVAS ARMUS
LAHKUS MINU ARMAS ONU

JOHANNES KADAI

mälestavad sügavas leinas

onúpoeg HEINO ja LOIS

OOTAMATULT LAHKUNUD SÕPRA

JOHANNES KADAI'D

mälestavad leinas

ERIKA ja BORIS BOCKFELDT
SALME ja MICHAEL FOULDS
AINO ja AUGUST HAABNIIT
LIA ja SILVER HOLMBERG
LY ja HENNO JÕGEVA
IVI ja ENN KIILASPEA
HILDA ja EDUARD KUUTMA
HILJA KUUTMA
SILVIA ja RUDOLF LAID
HILDE ja RUDOLF LALL
LEIDA ja ELMAR MALDRE
JUULI ja VIKTOR MATHIESEN
EVA OLLINO
MARET ja REIN PAJO
SALME PARISH
HELI PETERSON
KATRIN SOOTS
ÜLLE ja TÕNIS TOOMVER
REET ja JAAK TRIEFELDT
HELLA VALLNER

MEIE JUUREST LAHKUNUD KOOLIVENDA

JOHANNES KADAI'D

mälestavad leinas

TARTU REALISTID

UNUSTAMATUT SÕPRA

JOHANNES KADAI'D

mälestavad sügavas leinas

ERMO, MAARI ja SIRJE perekonnaga

ARMAST ABIKAASAT, ISA JA VANAISA

HENDRIK KIRIK'UT

sündinud 14. märtsil 1913 Eestis
surnud 23. sept. 1977 Bracebridge'is

mälestavad leinas

abikaasa LINDA
poeg MÄRT perekonnaga
tütar MAI perekonnaga
VEND ja OMAKSED Eestis

KALLIST

HENDRIK KIRIK'UT

mälestavad leinas

EDUARD VÕSU
SALME ja EDUARD LEETMAA
MART ja LINDA LEETMAA
EDGAR HEINSOO

ARMAST ISA JA VANAISA

AUGUST NIIT'U

sünd. 17. märtsil 1892 Läänemaal
surn. 24. sept. 1977 Stayner, Ontario

leinavad kurbuses

pojad
ARVO
RAIMUND perekonnaga
ÜLO perekonnaga

Matusetalitus kesknädalal, 28. sept. kell 2 päeval Robinson Funeral Home, Stayner, Ontario.

MANALASSE VARISENUD

AUGUST NIIT'U

mälestavad

VILMA ja ALEX LEPIK

LAHKUNUD KAUAAEGSET HEAD SÕPRA
KAUGESÕIDUKAPTEN

BERNHARD NELBERG'I

mälestab leinas

THEODOR WOMPA perekonnaga

OOTAMATULT LAHKUNUD

JOHANNES KADAI'D

mälestavad kurbuses

IMPI ja KRISTJAN KURVITS
MARGIT ja JÜRI LÜÜS

OMA UNUSTAMATUT SÕPRA

HENDRIK KIRIK'UT

mälestavad kurbuses

HELMI ja FERDINAND VÕSU

Armast abikaasat, venna ja onunaist

HELENE PURRE'T

sünd. 26. veebr. 1906 Eestis
surn. 19. sept. 1977 Rootsis

mälestavad sügavas leinas

abikaasa ARNOLD
HAROLD abikaasaga
TARMO perekonnaga

Head sõpra

ARTHUR LILLEFORS'I

mälestavad kurbuses

E. VIIDIK
H. POMERANTS
A. LIIPERE abikaasaga
J. TUULIK abikaasaga
R. RAND abikaasaga
R. LINDSTRÖM abikaasaga

Head sõpra ja kaas-saarlast

MIHKEL RIIS'I

mälestavad

LAILA ja JULIUS PILT
SALME ja HERMAN TAALER
AINO ja VALTER LOON

Lahkus

ERIK HEINMAN

sündinud 27. veebruaril 1917 Tallinnas
surnud 10. augustil 1977 Tallinnas

kurbuses

ÕED Kanadas ja USA's perekondadega
LUIGA'de perekond Rootsis
SUGULASED Eestis ja Austraalias

Ootamatult lahkunud armast koolivenda

DR. LEMBIT LAINVEE'D

(21. lend)

mälestab

WESTHOLMLASTE KOONDIS

Avaldame südamlikku kaastunnet pr. Ilona Kadai'le tema abikaasa

JOHANNES'E

surma puhul

LEIDA NAHE
HELMI MAIDER abikaasaga

Armast vennatütart ja sugulast

SALME ADLER'IT

† Tallinnas 2. aug. 1977

mälestavad sügavas leinas

AIDE, ALBERT ja ENE perekonnaga

JOHANNES KADAI'D

mälestavad

E. V. SÕJAKOOLI ja
LENNUKOOLI LÕPETAJAD

LEITNANT

HENDRIK KIRIK'UT

mälestavad

E. V. SÕJAKOOLI ja
LENNUKOOLI LÕPETAJAD

Armast toetaja liiget

BERNHARD NELBERG'i

mälestab kurbuses

TORONTO
EESTI MEESKOOR

Armast ristiisa

HENDRIK KIRIK'UT

mälestab leinas

ANDRES VÕSU

KIRIKLIKKE TEATEID

EELK TORONTO VANA-ANDRESE KOGUDUS
Vana-Andrese kirik Carltoni ja Jarvise nurgal.
Õp. Andres Taul
17 Frank Cres., Toronto M0G 3K6
Tel. 656-5248, kirikus: 923-5172

Pühapäeval, 2. oktoobril JUMALATEENISTUS kell 11 hommikul.
INGLISKEELNE JUMALATEENISTUS kell 1 päeval.
Pühapäeval, 9. oktoobril JUMALATEENISTUS kell 4 p.l.

Õpetaja kõnetunnid igal teisipäeval ja neljapäeval kl. 6—8 õhtul kiriku käärkambris.

EESTI VABAKOGUDUS TORONTOS
20 Thorncliffe Ave. Tel. 463-6223.
Jutlustaja E. Saraoja
Kirik: 562 Jones Ave. Tel. 461-2077.

Pühapäeval, 2. oktoobril kell 11 hommikul LÕIKUSTÄNUPÜHA JUMALATEENISTUS. Kõnelevad A. Ehasoo ja jutlustaja E. Saraoja. Laulab segakoor. Issanda surma mälestamine.

TORONTO EESTI EV. LUT. USU KOLMAINU KOGUDUS
Kirik: 619 Sherbourne St., Toronto.
Tel.: 698-7977 või 766-7853
Sherbourne allmaaraudteejaam on kiriku kõrval.
Õp. O. Gnadenteich
112 Fallingbrook Rd., Scarborough.

LÕIKUSE TÄNUPÜHA JUMALATEENISTUS armulauaga on pühapäeval, 2. oktoobril kell 3 p.l. Armulauale kirjutada võimalikult enne jumalateenistust. Jumalateenistusele järgneb lõikuse tänupüha kohvilaud kiriku saalis.

Koguduse käsitööringi töökoosolek on esmaspäeval, 26. sept. kell 6.30 kiriku saalis.

Leeriõpetus algab oktoobrikuu teisel poolel. Osavõtu soovist teatada õpetajale.

ÕPETAJA KÕNETUNNID on iga kuu teisel esmaspäeval kella 6—8-ni kiriku kantseleis, telefon 921-9417.

TORONTO EESTI AP.-ÕIGEUSU KOGUDUS
Praost E. Lepik. Tel. 1-519-941-4309
RR 5, Orangeville, Ontario

Pühapäeval, 2. oktoobril kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS Peetri kirikus. Teenib ja jutlustab preester E. Lepik. Laulab koguduse laulukoor lit. G. Raag'i juhatusel. Uue nõukogu ja juhatuse ametisse õnnistamine. Jumalateenistusele järgneb ühine koosviibimine kohvilauas.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Jutl. Kaljo Raid.
10 Lamport Ave., Apt. 307
Toronto 5, Ont.
M4W 1S6
Tel. 961-8391
Ch. Kipper — organist

„VABADUSE KUULUTUS" RAADIOSAATED IGAL PÜHAPÄEVAL
kl. 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühapäeval, 2. oktoobril kell 10.15 hommikul pühapäevakool. Kell 11 hommikul JUMALATEENISTUS. Kõneleb K. Raid. Segakoor. Issanda surma mälestamine.
Kell 6 õ. pühapäevakooli õhtu. Tunnistavad piibliklasside esindajad. Noorte ansambel.

EESTI EV. LUTERI USU PEETRI KOGUDUS
817 Mt. Pleasant Rd.,
Toronto M4P 2L1
Kiriku telefon 483-5847
Õp. Oskar Pubm
84 Dinnick Cres., Toronto M4N 1L8
telefon 483-4103

KODUMAALT LAHKUMISE ja LANGENUTE MÄLESTUS jumalateenistus pühapäeval, 2. oktoobril kell 11 hommikul. Solist Avo Kittask.
PIIBLITUND kell 10 hommikul. Pühapäevakool. Lastekoori harjutus. Leerieelsed.
LÕIKUS-TÄNUPÜHA jumalateenistus 9. oktoobril. Solist Estra Väli-Toompuu.
INGLISKEELSED JUMALATEENISTUSED igal pühapäeval kell 9.30 hommikul. Teenib õp. S. Otto. Samal ajal ingliskeelne pühapäevakool.
LEERI ALGUS pühapäeval, 23. oktobril kell 11 hommikul. Registreerida õpetajale!

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisipäeviti ja neljapäeviti kl. 6—8 õhtul.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church,
45 Davenport Rd.
Jutlustaja H. RÜDMIK
P.O. Box 234, Toronto 18.
Tel. 233-5390.

Laupäeval, 1. oktoobril kell 7 õ. PIIBLITUND. Jutlustab H. Rüdmik.
Pühapäeval, 2. oktoobril kell 3 p.l. LÕIKUSTÄNUPÜHA JUMALATEENISTUS. Lauluettekanded, jutlustab H. Rüdmik. Issanda surma mälestamine.

„USUSÕNUMI" RAADIOJUMALATEENISTUSED
iga pühapäeva hommikul kella 9.30—10.00, lainel CHIC — 790 kc

Raadiojutluse teema pühapäeval, 2. oktoobril: „Jeesusega Galilea ääres" (Jutlus helilindistatud Galilea kaldal)

TORONTO EELK JAKOBI KOGUDUS
Kirik: Redeemer Lut. Kirik,
Bloor & Indian Rd.
Õp. T. Nõmmik
501 Davisville Ave, Toronto M4S 1J2
Tel.: 483-2478

Pühapäeval, 2. oktoobril, kell 5 p.l. LÕIKUSTÄNUPÜHA ja pühapäevakooli õppetöö algus. JUMALATEENISTUS armulauaga.
LÕIKUSTÄNUPÜHAL esmaspäeval, 10. okt. kell 3 p.l. Jumalateenistus Virginia United Kirikus (Hwy 48 ja Royal Beach Rd.)

Õpetaja kõnetunnid teisipäeviti kl. 6—7.30 õ. kodus, muul ajal vastavalt kokkuleppele.

Eesti arst valvekorras

1. ja 2. oktoobril
Dr. V. Kasari 532-9863
8. ja 9. oktoobril
Dr. R. Pahapill 921-7777
9. ja 10. oktoobril
Dr. M. Leesment 487-6834
15. ja 16. oktoobril
Dr. A. Peters 766-7611
22. ja 23. oktoobril
Dr. Sauks 461-0912
29. ja 30. oktoobril
Dr. R. Vanaselja 921-7777

JURISTID

ENN ALFRED
ADVOKAAT — NOTAR
Toronto Dominion Centre
P.O. Box 326, Room 1912
Royal Trust Tower
Toronto M5K 1K7
King—Bay
Telefon: 869-1777
24-tundi telefonivalve

KORTERID

Üürile anda
TUBA ja KÖÖK MÖBLEERITULT
üksikule daamile. Helistada kella 8—11 hom. ja õhtul peale kella 6. Tel. 654-5177

R. S. KANE Ltd.
MATUSEMAJA
4812 Yonge Str.
(Sheppardi lähedal)
Willowdale
221-1159

OPTIKUD

J. RATAS
Optika- ja Kellasepäärl
247 Danforth Ave. Toronto
Telefon 465-6251

PRILLID
parimas kvaliteedis nagu Christian Dior, Rodenstock, Zeiss jne.
Soft contact-lenses.

KELLAD
Omega, Tissot, Bulova, Accutron

VEOD

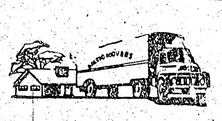

Veod Metro piirides
BALTIC MOVERS
30 Dewson St., Toronto. 534-1403

SUUR VEOK KOLIMISEKS
J. KRULL
Tel. 493-1485, helistada õhtul.

MITMESUGUST

Piano häälestaja ja parandaja
Helistada õhtuti
Mr. K. Ranga, tel. 465-5883

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. Wayne Hamilton
Funeral Direktor
733 Mount Pleasant Rd.
Helistada tel. 489-8811 ● 489-8002
(lõunapool Eglintoni)

Külastage „MEIE ELU" kus leiate mitmesuguseid sobivaid kinkeesemeid

958 Broadview Ave.
Toronto, Ont. M4K 2R6
Tel. 466-0951
(Eesti Majas, II korral)

EHTEASJU
SKANDINAAVIA
KINKEESEMEID:
LINIKUID, SOHVAPATJU,
PLASTIK-
PÕRANDARIIDEID,
SAUNASEEPE ja TARBEID
KERAAMIKA-VAASE
HELIPLAATE
RAAMATUID (ka lastele)

„Meie Elu" üksiknumbrid on müügil:

TORONTO
POKO'S MEAT PRODUCTS ARIDES: 376 College St.
319 Danforth Ave.
767 Mt. Pleasant Rd.
Rooneeme pagariäris ..... 484 Queen St. W.
Balint Book Store ..... 246 Spadina Ave.
„Meie Elu" talitus ..... 858 Broadview Ave.
Broadview Delicatessen ..... 141 Danforth Ave.
THUNDER BAY
Finnish Book Store ..... 168 S. Algoma St.
SUDBURY
Wolfe's Bookstore ..... 133—135 Durham St. E.

Stella Weiler 90

Sajandi vahetus andis arvukalt tugevaid isiksusi, kes väga mitmel alal silma paistsid oma aktiivsuse ja osavõtuga Eesti ühiskondlikul pinnal. Neid oli mehi ja naisi, kes igaüks omamoodi aitasid kaasa, et iseseisvast Eestist sai see, mis ta oli ja milleks ta pidi saama. Need mõtted meenuvad ühenduses Stella Weileriga, kes 29. skp. pühitseb oma 90. a. sünnipäeva, elades oma vanema tütre juures Victorias, Vancouveri saarel.

Kes ei tunneks südames rõõmu ainult meenutusest mineviku kohtumisestest selle naisega, tema lahtiselt sõbralikust naeratusest ja kohesest kontaktist järgnevas vestluses? Läbi pikkade aastakümnete on temast hoovanud vaid soojust ja päikesesära, olenemata sellest, kas kohatav on noor või vana.

Kuid Stella Weiler ei ole ainult naeratand. Ta on naerulsui ka palju tainud. Sündinud 1887. a. Virumaal taluomaniku Sakseni tütrena, käis Stella koolis Rakvere tütarlastekoolis, elasi mõned eelkooliaastad onu juures Vilnos, igatses saada näitlejaks, kuid kujunes ometi naisõigusliseks, kui kuulis ühe metsaülema kõva sõna: „Naine on loodud mehe teenijaks ja käskude täitjaks".

Stella haavus oma hinge põhjani, kuid oma naeratuse säilitas ta tänaseni, kuigi vene tsaarivõim vahepeal paigutas ta isegi vanglasse. Viimaseks oli põhjus 1905. a. revolutsioonipööris ja vahepealne tutvumine ajakirjanik Aleksander Weileriga, kes saatis Stella lendlehti levitama. Kuid ka see ei kustutanud Stella vaimustust revolutsiooni ega Aleksander Weileri vastu, kellega ta abiellus 1910. aastal. Weileri ajakirjanduslik tegevus ja sekkuvus poliitilises keerises haarab ka Stella huvi ja nii viivadki käesolevate ridade kirjutaja teed kokku Stellaga juba „Vaba Maa" lehtede omavahelistel koosviibimistel iseseisvuse aegu.

Stella Weiler on jätnud eesti avalikku ellu mitmeidki jälgi. 1916. a. töötab ta kaasa Linnade Liidu Tallinna osakonnas erilise huviga sõjainvaliidide kodu asutamise küsimustes. 1917. a. on ta üks Tallinna Naisseltsi asutajaid ja juhatuse liige. Tema teeneks peetakse emade- ja rinnalaste kodu asutamist, mis hiljem arenes suureks lastekoduks Nõmmel, hiljem juba riikliku toetusega.

Naise ja mehe võrdõigust rakendas Stella koos Aleksandriga Asutava Kogu valimiste eeltöödel, mil Weilerid elavad selgitustöös mitme kuu kestel otse postvankril. Stella kõneles ikka naistele ja tutvustas uusi põhimõtteid. Iseseisvuse aegu on jubilar Eesti Naisliidu juhatuse liige ja selle sotsiaalpüüdluste agaramaid eestvõitlejaid.

Eesti rahvakunsti rakendamiseks ta asutab Tallinnas „Meie Kodu" töökoja, mis valmistas eestikirjalisi esemeid. „Meie Kodu" ühineb hiljem o/ü. „Kodukäsitööga", kus Stella jälle energiliselt kaasa lööb. E. Naisliidu poolt perenaiste seltside asutamise ajal saab Stella Weilerist Tallinna Perenaiste Seltsi esinaine. See tegevõimas organisatsioon levitab kursuste ja loengute kaudu ema ja perenaise osatähtsust ühiskonnas. Ning lõpuks paguluses tegutses Stella ka Eesti Abistamiskomitee Kanadas.

Stella Weiler on ülimalt seltskondlik, sest temast hoovab armastust ligemise vastu. See vist ongi tema elusaladuse võti, sest sellisena on kerge inimestele läheneda. Tema 90. sünnipäeval ühinevad vist kõik tema sõbrad ja tuttavad ühise õnnitluse ja sooviga, et tal jatkuks ikka tervist ja rõõmu, et ei kustuks see soe naeratus, millega on ta oma sõpru pika eluea jooksul nii ohtrasti rõõmustanud.

V.

Peaminister W. Davis Jaapanis

Ontario peaminister W. Davis oma kahe ministri ja kahe lapse ning pr. Davisega viibib külastusreisil Jaapanis, et püüda arendada kaubavahetust Ontario ja Jaapani vahel. Tema eesmärgiks on meelitada Jaapani kapitali Kanadasse ja Ontariosse. Kanada liiduvalitsus on teinud oma seadusega suuri takistusi väliskapitalile Kanadas ja alalised streigid ja tööliste kõrged töötasud takistavad võõrkapitali investeeringud Ontarios.

Majanduselu

KAPITAALI KASU VÕI KAHJU

Kapitaalist saadud kasu või kahju (Capital Gain or Loss) tulumaksus võib olla väga määrane. Ja sellepärast on väga oluline selgitada, kas mängus olev summa on tegelikult kapitaali-kasu või kapitaali-kahju.

Seadus ei defineeri täpselt, mis kapitaali kasu või kahju on. Ja sageli on äärmiselt raske otsustada, kas tegemist on kapitaali-kasu või -kahjuga, või koguni mõne teise tulumaksustamise kategooriaga. Enamal korral on võimalik rakendada põhilisi reegleid, et kindlaks teha, millise tulumaksustamise kategooriaga on tegemist.

Kõigepealt aga, kapitaalist saadud kasu või kahju peab olema vara müügi, või oletatud müügi (deemed disposition) tulemus. Teenistus, töö, investeeringu sissetulek, nagu protsendid, dividendid, üür jne. ei kuulu kapitali kategooriasse. Samuti ei ole iga vara müügi puhul saadud kasu või kahju ameti poolt sellisena tulumaksustav. Kõik oleneb sellest, mis tagamõttega omanik oma vara müüs. Kui müügi eesmärgiks oli ainult kasu saada, siis võib tulumaksuamet selle sihiga müüdud varast saadud kasu tulumaksustada kui sissetulekut. Sel juhul kuulub tulumaksustamisele kasu 100%-selt. Kapitaali kasu kategooriat tulumaksustatakse aga ainult 50% ulatuses.

Et otsustada, kas teatud müügi tehing kuulub kapitaali-kasu kategooriasse, või tulumaksustatakse kasu kui sissetulek, on tulumaksuametil väljakujunenud mõned põhilised reeglid kohtuotsuste alusel.

a) Vara omamise kestvus — kui vara on omatud ainult lühikest aega, ostetud kasusaamise sihiga uuesti müüa, siis tulumaksustab tulumaksuamet selle kasu kui sissetuleku.

b) Selliste tehingute sagedus. — Sagedane taoliste varade ostmine ja müümine näitab, et kodanik tegeleb äriga, kusjuures kapitaalne vara on kaubaks ja sellest saadud kasu tulumaksustatakse kui sissetulekut.

c) Ümberehitamised ja parandused. — Kui näha on, et otsetud vara muudetakse paremini turustavaks, et müümisel kõrgemat hinda saada, näitab, et tegemist on äriga.

d) Müügi põhjused. — Kui vara müümine toimub aktiivse müügikampaania abil, kusjuures müügi tõukeks ei ole ootamatu või ettenägematu juhtum (äkiline rahapuudus, pettumus ostetud varast, riigistamise oht, töökoha vahetus jne.)

e) Omaniku elukutse ja ärilise tehingu sugulus. (Isik on ostu-müügi firma teenistuses, või omanik-osanik).

Bondide ja aktsiate ostu-müügi puhul tulumaksuamet tavaliselt maksustab kui kapitaali-kasu või -kahju, kui äritseja on tavaline kodanik ja mitte elukutseline kaubitseja sellel alal. Aktsiate ja bondide puhul tuleb silmas pidada müügi kuupäeva. Selleks on nn. „settlement date" — kuupäev, millal tehing astub seaduslikult jõusse. Normaalselt on see kolm päeva pärast tehingu tegelikku kuupäeva. Tähendab, et bondid ja aktsiad tuleb müüa kolm päeva enne viimast äri päeva aasta lõpus, et tehingut samal aastal tulumaksustada.

Vally Johanson

Multikultuuri keskus kavandamisel Torontos

Multikultuuri Ühingu (Toronto Multicultural Centre Association) aastakoosolek toimus 12. sept. Union Station'i Maple Room'is.

Eestlastest võtsid sellest osa Valve Andre, Ene Runge, Stella Kerson ja Siegfrid Veidenbaum.

Koosolek algas õhtusöögiga, osavõtjaid umbes 50 erinevast rahvusest. Eriliseks aukülaliseks oli Johnny Lombardi, kes oma sõnavõtus puudutas ka multikultuurse televisiooni saatejaama küsimust. Selleks on kolm kandidaati: Lombardi, Ionuzzi ja Kossar.

Töökoosolekul pärast õhtusööki oli eriliseks punktiks Multikultuurse Keskuse asutamise küsimus. Ühingul on võimalus saada endisest Loblaws hoonest, mis asub Bathursti ja Lakeshore nurgal.

Multikultuurse ühingu kavatsuseks on asutada sinna muuseumitaolised näitusesaalid, kus näitused roteerikse nagu teatud osakondades Royal Ontario Muuseumis. Rahvustel oleks võimalus esitada kõike, mida nad soovivad, olgu etnograafiline rahvakunst, mööbel, tekstiil, moodne kunst või mida iganes soovitakse. Seal oleks auditoorium kontsertideks, eripidustusteks, erinäitusteks või suuremateks kokkutulekuteks. Asutatakse rahvusvaheline raamatukogu, kogud muusikale, teatrisaal harjutusruumidega, ning ka rahvusvahelise toidusedeliga restoran ja kohvik.

Kavatsusel on moodne trükikoda rahvustele oma ajakirjanduse trükkimiseks, seal oleks ka uustulnukatele ja mitte keeltoskavaile emigrantidele nõuandla ja tõlgid. Samuti on kavatsusel rahvusvaheline bülletän. Oleksid ka väiksemad koosoleku ja bürooruumid.

Plaanid, mida esitas nendeks ümberehitusteks arhitekt V. Kuchar, olid väga huvitavad ja otstarbekohased.

Valimistel pandi ette presidendi kandidaadiks senine president Bill Durovic ja Valve Andre, kes töökoormatuse tõttu keeldus.

Valimiste tulemused olid järgmised: President — Bill Durovic, 1. asepresident — Valve Andre, 2. asepresident — Doc Yip, 3. asepresident — Astrid Simola. Sekretäriks — Eleanor Wu, laekuriks Mike Janecek, rahvusvaheliseks ko-ordinaatoriks Pat Wilson, arhitektiks jäi V. Kuchar.

Kui see Multikultuurne Keskus teoks saaks rahvuste kaasaaitamisel, oleks meie näituste, muuseumi ja paljude muude ürituste küsimused lahendatud.

E. R.

Kõikideks kindlustusteks

H. LATER & CO. LTD.

„Insurance"

1482 Bathurst St., Toronto 10

Tel.: 653-7815 ja 653-7816

Oral Roberts'i saade oli pühendatud Eestile

Tuntud evangelist Oral Roberts oma möödunud pühapäevases TV saates suure osa ajast pühendas Eestile ja koos sellega ka teistele ikestatud rahvastele, kes elavad kommunistliku diktatuuri haardes.

Selle TV saate aluseks oli Oral Robertsi minia külaskäik Eestisse 9 aastat tagasi. Ta jutustas oma tähelepanekutest Tallinnas, kirikutest, mis olid lagunenud, suletud või kasutatud mõneks muuks otstarbeks. Avatud jumalateenistusteks oli ainult üks väikene kirik, kuid selle uksed olid hommikust õhtuni lahti ja seal käis inimesi tihedalt palvetamas. Patty Roberts kuulas nende laulu ja kandis nüüd nendest ette kaks inglise keeles. Ta märkis, et eesti rahvas on põhiliselt usklik ja selle rahva survel on nüüd enamik kirikuist avatud jumalateenistusteks. Eestlaste usulist tunnetust ei ole suutnud hävitada kommunistlik propaganda.

-k.

KUHU MINNA?

★ Reedel, 30. sept. Alar Kivilo kolm lühifilmi 252 Bloor Str. W. algusega kl. 7, 8.30 ja 9.30 õ.

★ 1. okt. alates Peeter Sepa joonised eşitatud Northern District raamatukogus, 40 Orchardview Blvd.

★ Esmasp., 3. okt. Vancouveri vaimuliku konverentsi valguspildid Baptisti kirikus algusega kl. 7.30 õ.

★ Kolmap., 5. okt. Naan Põld'i kontsert First United Church, 175 St. Clair Ave. W., algusega kl. 7.30 õ.

★ Neljap., 6. okt. Toronto Eesti Naisseltsi „Triinu" õhtu Peetri kiriku saalis algusega kl. 7. õ.

★ Reedel, 7. okt. Alar Kivilo kolm lühifilmi Montrealis, 8870 Terrabonne Ave. algusega kl. 8 õ.

★ Reedel, 14. okt. AABS 6 ball Harbour Castle konverentside keskuses algusega kl. 7 õ.

★ Laup., 15. okt. võrulaste kokkutulek Eesti Majas algusega kl. 7 õ.

★ Pühap., 16. okt. Balti Naiste Nõukogu 25. a. juubeli tähistamine Eesti Majas algusega kl. 3 p.

★ Laup., 22. okt. Toronto Eesti Meeskoori aastapäeva-ball Prince hotelli ruumes algusega kl. 7 õ.

EESTI SIHTKAPITAL KANADAS MEIE ÜHISKONNA TEENISTUSES.

EESTI MAJA
958 Broadview Ave.
Toronto, Ont. M4K 2R6

Eedo Karrisoo heliplaat

„ARMASTATUD MELOODIAD"

koos saatekuluga $7.00. Saadaval ainult Estonian Cultural Club, 5220 N. Denver Ave., Portland, Oregon 97217 USA.

1942 Avenue Rd. Tel. 787-5767

(HWY 401 2 bl. lõunasse)

Äri avatud: esmasp., teisip., kesknädalal 10—6, neljap., reedel 10—9 ja laup. 10—6.

- **Äri on läinud uue omaniku kätte.**
- **Tulge ja tutvuge hiljuti Skandinaaviast saabunud mööbliga, magamistoad, söögitoad, lauad jne.**

Hinnad soodsad. Isiklik ja usalduslik teenindus. Kauaaegse kogemustega sisedekoraator.

Austusega WILLY DAENZER

house of denmark

Eestlane abistas tormihädalisi

Eestlane Arne Tori viibis Mississauga haiglas seoses Ontario järvel ümberläinud paadiga politseinikkude päästmisega saadud shokist. Möödunud laupäeval oli metsik torm, milles paisati ümber D. Woundenbegi purjek ja 3 inimest uppus. Neile appiläinud politseipaat läks ka tormis ümber. Port Crediti jahiklubi liikmed eestlane Arne Tori ja Rodney Lake käisid tormihädalisi päästmas, kusjuures vajasid ka ise haiglas toimubist. Politseinikud, kui ka kolm purjesportlast, kelle purjek ka paisati ümber päästeti.

Ontario rendikontroll raskustes

Ranged rendikontrolliseadused Ontarios on jooksnud ummikusse. Minister Roy McMurtry ettepanekul võeti vastu seadus, et majaomanik peab 90 päeva üürnikule igast renditõstmisest ette teatama. Inflatsiooni vastu võitlemise asutus ütleb, et pärast 14. oktoobrit on lubatud renti tõsta 6%, millele lisandub hindade tõusmisega seoses olev indeks. Kuid üüritõstmine ei tohi ulatada üle 8%. Kuna eelmärgitud indeksit ei saada teada enne 14. oktoobrit, siis ei tea majaomanikud kelle üüritõstmine sattub vahepealsesse perioodi, kuipalju nad võivad üüri tõsta. Tõenäoline on, et üüri võib tõsta 8%, sest hindade tõusu indeks tõenäoliselt ületab 8 protsendi. Kuna kütteõli hind tõuseb ja ennustatakse majamaksude järjekordset suurt tõusu, siis vaevalt 8% üüritõstmine katab kulude tõusu.

USA, Briti, Kanada ja L.-Saksamaa pressivad L.-Aafrikat

Pretorias, Lõuna-Aafrikas peetakse praegu läbirääkimisi USA, Kanada, Briti, Lääne-Saksamaa ja Lõuna-Aafrika esindajate vahel, et kaotada praegust Lõuna-Aafrika mitmerassi poliitikat, kus valgetel, segaverelistel ja mustadel on oma eraldi parlamendid ja allutada Lõuna-Aafrika mustade enamuse valitsusele, kelle keskel domineerivad N. Liidu kommunistlikud agitaatorid. Eelmärgitud maad rakendavad Lõuna-Aafrika suhtes igasuguseid majanduslikke ja muid kitsendusi.

USA ehitab satelliitide hävitussüsteemi

N. Liit ja USA leppisid kokku, et kumbki ei arenda relvi, mis hävitaks satelliite maailmaruumis. Nüüd on Pentagon siiski annud tellimise satelliitide hävitamissüsteemi valmistamiseks. Uus satelliitide hävitaja saab valmis 2-he aasta pärast. Pentagon põhjendab uue süsteemi ehitamist sellega, et leping ei keela katsetusi ja N. Liit on juba satelliitide hävitussüsteemi lasknud valmistada.

Armast

HENDRIK KIRIK'UT

mälestavad leinas

MIHKEL ja HELMI HANSEN
ARVED ja MARJU PEDJASE
LAINE PANT
ASTA ja JÜRI KAIGAS

Armast sõpra ja ristiisa

HENDRIK KIRIK'UT

mälestavad leinas

HEINO
AINO
ANN KATRIN
ristipoeg TOOMAS

Armast sõpra

HENDRIK KIRIK'UT

leinavad

VIIRE ja EDUARD TOOTSON

Armast sõpra ja ristiisa

HENDRIK KIRIK'UT

leinavad kurbuses

ALEKSANDER, ASTA, JUHAN ja ANNALIISA LUIK

HEAD SÕPRA

JOHANNES KADAI'D

mälestavad leinas

HENRY OSSO perekonnaga
JOHANNES KASEMAA abikaasaga

Ontario artika gaasitorustik kavandamisel

Praegu on kavandamisel Ontario artika gaasitorustik, mis algaks trans-Kanada torustikust Thunder Bay juurest ja suunduks läbi Põhja-Ontario Hudson Bay mereäärtmööda, läbides Manitoba territooriumi North-West territooriumile ja lõpeks Mellville saarel, kus leidub tohutul hulgal maagaasi. Torustik tuleks ca 2400 miili pikk ja läheks maksma üle 7-me miljardi dollari. Selle torustiku ehitamisel on ettenäha suuri raskusi kohalike elanike, indiaanlaste ja eskimodega, kes loevad ennast Kanada Põhja-alade pereme'heks ja nõuavad, et maad torustiku jaoks tuleb neilt raske raha eest osta.

Presidendi sõber Bert Lance lahkus

Senati uurimiskomisjoni ülekuulamiste tulemusena selgus, et Georgia pankur Bert Lance, president J. Carteri isiklik sõber on suurtes rahalistes raskustes ja ta on oma võlgade korraldamisel kasutanud lubamata võtteid. Bert Lance lahkus USA riigieelarve koostaja tähtsalt kohalt. Kuid Georgias tervitati kojutulevat Bert Lance'd nagu rahvuskangelast suure rahvahulga poolt.

KGB sai dissidentide nimekirja tulekahju ajal?

N. Liidus on käimas jälle uus rezhiimivastaste vangistamine ja arvatakse, et USA saatkonna salaarhiive langes USA Moskva saatkonnamaja põlemisel KGB kätte ja vangistamine toimub nende materjalide põhjal.

„SALT" läbirääkimistel oli edu

USA välisminister Cyrus Vance ja N. Liidu välisminister Andrei Gromõko teatasid ajakirjanikele, et SALT relvastuse kontrolli läbirääkimistel saavutati edu. Teatavasti lõpeb G. Fordi poolt Vladivostokis sõlmitud SALT leppe tähtaeg 3. oktoobril. Kumbki välisminister ei ütelnud, millises sektoris edu saavutati. Arvatakse, et pooled ei suuda uute tingimuste asjas leppele jõuda ja senist kokkulepet, mis oli kahjulik USA-le pikendatakse.

Iisrael okupeeris 5 Süüria linna

Juba pikemat aega toimuvad võitlused Iisraeli piiril Süüria kristlaste ja PLO, Palestiina terroristide vahel. Süüria kristlased saavad sõjalist abi Iisraelilt ja Iisraeli üksused okupeerisid 5 Süüria piirilinna ning suurtükituellid kahe võitleva poole vahel kestavad. Kaks LRO sõjalist vaatlejat selles piirkonnas on läinud kaduma.

Jaapan kahe tule vahel

Jaapan on sattunud N. Liidu ja Hiina huvide vahemaale. Mõlemad riigid pakkuvad kaubalepingut. N. Liit pakub õli ja gaasi, mida Jaapan hädasti vajab. Kuid Jaapan tahab saada tagasi Kurili saari, mida N. Liit keeldub andmast. Selleks, et mitte vihastada Hiinat on Jaapan jäänud ootavale seisukohale. Hiina tahab lepingut, et peatada N. Liidu ekspansiooni Aasias.

„MEIE ELU" asutas eesti ühiskond ja seisab eesti ühiskonna teenistuses